POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
26-200 Końskie, ul. Spółdzielcza 3
NIP 658-17-39-105 REGON 291134829
tel. 41 372 84 06, tel./fax 41 372 57 60

ZARZĄDZENIE NR 27/2023

Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich

z dnia 28 grudnia 2023 roku

w sprawie: wprowadzenia Planu deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie Powiatu Koneckiego na lata 2023-2027

Na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 roku, poz. 1526 z późniejszymi zmianami), § 5 pkt. 1 i 3 Regulaminu Organizacyjnego nadanego Uchwałą Nr 26/2022 Zarządu Powiatu w Końskich z dnia 21 marca 2022 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, zarządzam, co następuje:

§ 1

Wprowadza się Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie Powiatu Koneckiego na lata 2023-2027, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Wykonanie zarządzenia powierza się Zastępcy Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Końskich
mgr Urszula Przygodzka

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 27/2
z 28.12.2023r.

PCPR Końskie
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU KONECKIEGO NA LATA 2023-2027

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Opracowanie:
Zespół zadaniowy PCPR w Końskich powołany przez Dyrektora - Urszulę Przygodzką w składzie:

Izabela Kaliś
Anna Kołba – Piekarska
Robert Kowalczyk
Justyna Nowak
Magdalena Adamczyk
Anna Prasał
Katarzyna Trawińska
Ewelina Trudnos
Renata Kupisz
Agnieszka Kowalik

Końskie 2023

Spis treści

WSTĘP 4

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA 5

1. Charakterystyka powiatu koneckiego 5

1.1. Uwarunkowania geograficzne 5

1.2. Struktura społeczna 6

1.3. Problemy społeczne występujące na terenie powiatu koneckiego 7

1.3.1. Problemy społeczne dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością 7

1.3.2. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami 11

1.3.3. Problemy społeczne osób bezdomnych 13

1.3.4. Problemy w zakresie wsparcia osób starszych 15

1.3.5. Problemy społeczne w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi 19

1.4. Dokumenty strategiczne powiatu i akty prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych 22

2. Analiza zasobów środowiskowych na terenie powiatu koneckiego 24

2.1. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością 24

2.2. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób bezdomnych 35

2.3. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością 36

2.4. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób starszych 47

2.5. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi 56

3. Diagnoza w zakresie potrzeb mieszkańców powiatu 64

3.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością 64

3.2. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób bezdomnych 65

3.3. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością 66

3.4. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób starszych 67

3.5. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi 68

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA 70

OBSZAR 1. Wsparcie dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością – cele, działania i wskaźniki 70

OBSZAR 2. Wsparcie osób w kryzysie bezdomności – cele, działania i wskaźniki 78

OBSZAR 3. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami – cele, działania i wskaźniki 79

OBSZAR 4. Wsparcie osób starszych – cele, działania i wskaźniki 81

OBSZAR 5. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi – cele, działania i wskaźniki 84

III. MONITORING 87

IV. SPIS TABEL 88

WSTĘP

Najważniejszym wyzwaniem, przed jakim staje współczesna pomoc społeczna, jest proces deinstytucjonalizacji usług społecznych, który ma na celu rozwój usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (również profilaktycznych), które mają wyeliminować konieczność opieki instytucjonalnej. W procesie tym zakłada się zmianę sposobu świadczenia usług, w którym kluczowa staje się podmiotowość odbiorcy, zindywidualizowanie usług oraz pomoc i wsparcie udzielane w środowisku osób potrzebujących.

Lokalny *Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie powiatu koneckiego na lata 2023-2027* został opracowany przez Zespół zadaniowy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, powołany Zarządzeniem nr 30/2022 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich z dnia 30 grudnia 2022 roku.

Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie powiatu koneckiego na lata 2023-2027 składa się z dwóch części: diagnostycznej i programowej. W części pierwszej diagnozą objęto pięć najważniejszych grup klientów pomocy społecznej, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby bezdomne, osoby z zaburzeniami psychicznymi, dzieci i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnościami. W części drugiej określone zostały cele, działania i wskaźniki do realizacji w poszczególnych obszarach lokalnej polityki społecznej, zgodnie z wynikami przeprowadzonej diagnozy.

Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie powiatu koneckiego na lata 2023-2027, będzie podlegał corocznemu monitoringowi, który pozwoli na bieżąco sprawdzać stan jego realizacji, a w razie potrzeby jego aktualizację.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. Charakterystyka powiatu koneckiego

1.1. Uwarunkowania geograficzne

Powiat konecki leży w północno – zachodniej części województwa świętokrzyskiego, jest jednym z 14 w województwie i graniczy z następującymi powiatami:

- włoszczowskim,
- kieleckim,
- skarżyskim,
- radomszczańskim,
- opoczyńskim,
- przysuskim,
- szydłowieckim.

Powiat konecki należy do podregionu kieleckiego i grona największych powierzchniowo powiatów w województwie, tuż po powiecie kieleckim i jędrzejowskim. Jego powierzchnia wynosi 1139 km2. Stolicą powiatu jest miasto Końskie.

Powiat konecki, w skład którego wchodzą 3 miasta oraz 272 wsie tworzące w sumie 193 sołectwa, podzielony jest administracyjnie na 8 gmin. Trzy z nich: Końskie, Radoszyce oraz Stąporków, mają charakter miejsko – wiejski. Pozostałe to gminy wiejskie: Fałków, Gowarczów, Ruda Maleniecka, Słupia Konecka, Smyków. Największa jest gmina Końskie, której powierzchnia stanowi 22% całego obszaru powiatu koneckiego. Najmniejszą natomiast gmina Smyków, obejmująca 5% całej powierzchni powiatu.

Powiat zajmuje ogółem powierzchnię 113 951 ha, użytki rolne – 51 651 ha, co stanowi 45% całości. Pozostała część to lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione - 56 651 ha, wody - 536 ha, drogi - 2 435 ha, tereny zabudowane - 1789 ha i pozostałe grunty - 827 ha. Charakterystyczną cechą powiatu jest wysoka lesistość, która sięga 49,67% całkowitej powierzchni i nadal rośnie, ze względu na zalesienia gruntów rolnych. Lesistość w kraju dla porównania to około 31%. Znacząca powierzchnia naszego powiatu to wody płynące, stawy hodowlane i zbiorniki wodne (około 1000 ha). Do większych zbiorników wodnych należą: Sielpia (60 ha), Radoszyce (23 ha), Maleniec (10 ha), Krasna (9 ha), Górny Młyn (5,5 ha).

1.2.Struktura społeczna

Liczba mieszkańców powiatu koneckiego w ostatnich latach wykazuje tendencję spadkową. Według danych GUS, na koniec grudnia 2019 r. powiat zamieszkiwało 79 858 osób, w tym: 40 485 kobiet i 39 373 mężczyzn, natomiast według stanu na dzień 30 czerwca 2022 roku – ludność powiatu koneckiego stanowiła ogółem 74 951 osób, w tym 36 843 mężczyzn oraz 38 108 kobiet. W latach 2020-2021 liczba mieszkańców zmalała o 8,5%. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu koneckiego w 2050 roku będzie wynosić 60 614, z czego 30 501 mają stanowić kobiety, a 30 113 - mężczyźni.

Powiat konecki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -749. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -9,54 na 1000 mieszkańców powiatu koneckiego. W 2021 roku urodziło się 490 dzieci. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, wynosi 0,40 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku w powiecie koneckim 33,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 18,4% zgonów były nowotwory, a 7,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu koneckiego przypada 15,78 zgonów.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności w powiecie koneckim (dane GUS – stan na dzień 31.12.2021 r.) w podziale na płeć

Biologiczne grupy wiekowe	0-14 lat		15-64 lat		65 lat i więcej	
Łączny odsetek	12,7%		65,6%		21,7%	
Płeć	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Odsetek w podziale na płeć	12,2% ogółu kobiet	13,3% ogółu mężczyzn	62,3% ogółu kobiet	69,0% ogółu mężczyzn	25,5% ogółu kobiet	17,7% ogółu mężczyzn

Źródło: dane GUS stan na dzień 31.12.2021 r.

Średni wiek mieszkańców powiatu wynosi 44,3 lata i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Porównywalny jest odsetek kobiet i mężczyzn w pierwszych dwóch grupach wiekowych, czyli od 0 – 14 lat i od 15 – 64 lat, natomiast w kategorii osób powyżej 65 lat, odsetek kobiet jest wyższy o blisko 8 punktów procentowych od odsetka mężczyzn.

Mieszkańcy powiatu koneckiego zawarli w 2021 roku 340 małżeństw, co odpowiada 4,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców i jest porównywalne do wartości dla kraju oraz

nieznacznie wyższe od wartości dla województwa świętokrzyskiego. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców, co oznacza poziom niższy w stosunku do wartości dla województwa świętokrzyskiego i dla kraju. Nieco ponad 27% mieszkańców powiatu koneckiego jest stanu wolnego, najwyższy odsetek – bo aż 55,5% żyje w małżeństwach, 6,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,5% to wdowy/wdowcy.

Dane statystyczne oraz ich analiza w odniesieniu do poszczególnych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. dzieci i rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznym oraz osób bezdomnych, zawarte zostały w dalszej części Planu.

1.3.Problemy społeczne występujące na terenie powiatu koneckiego

Analiza danych statystycznych za lata 2020 – 2022 pozwala stwierdzić, że najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu koneckiego były: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, sytuacja kryzysowa, bezrobocie oraz ubóstwo. Rzadziej występującymi powodami przyznawaniu pomocy społecznej były: potrzeba ochrony macierzyństwa, sieroctwo, uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezdomność, zdarzenie losowe.

W części diagnostycznej *Planu* skoncentrowano się na obszarach kluczowych z punktu widzenia polityki społecznej, takich jak: potrzeby i bariery osób wymagających wsparcia, ocena zasobów powiatu koneckiego, tj. liczba i rodzaj instytucji pomocowych na terenie powiatu oraz ich zasoby kadrowe, dostępność wybranych usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców wymagających wsparcia.

1.3.1. Problemy społeczne dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością

Rodzina jest naturalnym środowiskiem życia i rozwoju człowieka. Pomimo wielu zmian społeczno-politycznych oraz ekonomicznych w ostatnich dziesięcioleciach, rodzina nadal pozostaje podstawową komórką życia społecznego, a szczęście rodzinne uważane jest za jedną z najważniejszych wartości życiowych wielu Polaków.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta polega na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji oraz dążeniu do reintegracji rodziny.

Tabela 2. Liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze w latach 2020-2022

Gmina	Rok 2020		Rok 2021		Rok 2022	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Radoszyce	28	47	32	51	26	42
Końskie	42	94	37	67	34	73
Stąporków	25	44	22	44	17	37
Gowarczów	5	8	7	9	6	9
Smyków	2	7	3	10	3	9
Słupia	4	6	5	12	5	12
Fałków	12	32	11	33	12	35
Ruda Maleniecka	2	4	2	4	2	4
SUMA	**120**	**242**	**119**	**230**	**105**	**221**

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Według danych z ośmiu gmin powiatu koneckiego, w latach 2020-2022 ogółem 344 rodziny przejawiały trudności opiekuńczo – wychowawcze. W powyższym okresie w rodzinach tych przebywało 693 dzieci. Analiza pozwala stwierdzić, że w ostatnich latach liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo – wychowawcze utrzymuje się na zbliżonym poziomie, natomiast można zaobserwować spadek liczby dzieci w rodzinach przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Kluczową osobą wspierającą rodziny w ramach działań ośrodka pomocy społecznej jest asystent rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi rodzicom wychowywanie dzieci. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której pojawiają się trudności wychowawcze. Główne zadania asystenta koncentrują się na pracy z dziećmi – wsparciu w diagnozowaniu problemów edukacyjnych i zdrowotnych, współpracy z instytucjami edukacyjnymi, ale również z osobami dorosłymi, szczególnie w zakresie wsparcia w dysponowaniu finansami, prowadzeniu

gospodarstwa domowego i opiece nad dziećmi, aktywizacji zawodowej oraz walce z uzależnieniami.

W okresie od 2020 do 2022 roku na terenie powiatu koneckiego 280 rodzin, w których łącznie przebywało 1770 dzieci, zostało objętych wsparciem asystenta rodziny. Ogółem w powyższym okresie z asystentem rodziny współpracowało 137 rodziców naturalnych (91 kobiet i 46 mężczyzn). 132 osoby skorzystały z różnych form wsparcia m. in. pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, zasiłków, opłaty składek zdrowotnych. Ww. klienci korzystali również z poradnictwa specjalistycznego, tj. socjalnego, psychologicznego, prawnego i terapii uzależnień. Obserwuje się tendencję spadkową liczby rodzin naturalnych korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w roku 2022, w stosunku do roku 2020.

W wyniku podjętej współpracy rodziców z asystentem rodziny w latach 2020-2022, do środowiska naturalnego powróciło 6 dzieci – co stanowi 100% ogółu dzieci, które powróciły w tym okresie do rodziców naturalnych.

W sytuacjach, w których dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może podjąć szereg działań w celu zabezpieczenia interesów i potrzeb małoletniego. Sąd może ustanowić nadzór kuratora nad wykonywaniem przez rodziców władzy rodzicielskiej. Jest to jeden z rodzajów ograniczenia władzy rodzicielskiej. Na terenie powiatu koneckiego właściwymi w rozstrzyganiu postępowań opiekuńczych są: Sąd Rejonowy w Końskich oraz Sąd Rejonowy we Włoszczowie.

Analizując dane pozyskane z ww. sądów stwierdza się, że w latach 2020-2022, orzeczeniem sądu do podjęcia współpracy z asystentem, zostały ogółem zobowiązane 63 rodziny.

Sąd Rejonowy w Końskich III Wydział Rodzinny i Nieletnich w okresie od 2020 do 2022 roku prowadził łącznie 926 postępowań opiekuńczych, dotyczących ograniczenia bądź pozbawienia władzy rodzicielskiej. 32 postępowania zostały zakończone umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej. Obserwuje się tendencję wzrostową liczby toczących się postępowań opiekuńczych w roku 2022, w stosunku do roku 2020. Według danych pozyskanych z Sądu Rejonowego we Włoszczowie, w okresie od 2020 do 2022 roku, 16 rodzin przeżywających trudności, było objętych nadzorem kuratorskim, natomiast według danych Sądu Rejonowego w Końskich, w powyższym okresie nadzorem kuratorskim było objętych ogółem 1192 rodziny. Zaobserwowano nieznaczny spadek liczby rodzin objętych nadzorem kuratorskim Sądu Rejonowego w Końskich.

Wśród przyczyn zastosowania nadzorów kuratorskich przez Sąd Rejonowy w Końskich oraz we Włoszczowie wskazane zostały: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnienie, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Jednym z najbardziej istotnych problemów społecznych w powiecie jest liczebność dzieci pozbawionych opieki rodziców naturalnych, na skutek trudności opiekuńczo-wychowawczych rodziców naturalnych i wynikających z nich ograniczeń i pozbawień władzy rodzicielskiej. System wsparcia dzieci pozbawionych możliwości wychowywania się w środowisku naturalnym opiera się na zapewnieniu opieki w formie rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczbę rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego, w podziale na rodzaje i liczbę dzieci w nich umieszczonych w latach 2020-2022

Rok	Typ rodziny zastępczej					
	spokrewniona		niezawodowa		zawodowa	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2020	49	71	24	33	2	7
2021	49	73	23	33	2	6
2022	48	70	22	30	2	6

Źródło: sprawozdanie z działalności PCPR w Końskich za lata 2020-2022.

Z danych gromadzonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich wynika, że liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych nieznacznie zmalała w roku 2022. Na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych, gdzie pieczę nad małoletnimi sprawują najbliżsi członkowie rodziny, np. dziadkowie. Rodziny zastępcze niezawodowe stanowią grupę o ponad połowę mniejszą od rodzin spokrewnionych. W latach 2020-2022 na terenie powiatu koneckiego funkcjonowały tylko dwie zawodowe rodziny zastępcze, które zapewniały opiekę dla 6 - 7 dzieci.

Według stanu na dzień 1 marca 2023 r. powiat nie posiada żadnej rodziny zastępczej zawodowej. Pomimo działań podejmowanych w kierunku promowania idei rodzicielstwa zastępczego, brak jest kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Inną formą opieki nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców naturalnych jest instytucjonalna piecza zastępcza. Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej może zostać umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego lub socjalizacyjnego. Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze: dwie typu rodzinnego i jedna placówka typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.

Jednym z problemów rodzin zamieszkujących na terenie powiatu koneckiego jest niepełnosprawność wychowujących się w nich dzieci. Analiza danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności pozwala stwierdzić, że wśród orzekanych osób w wieku poniżej 16 roku życia przeważający jest odsetek chłopców. W roku 2020 wynosił on ponad 70%, w roku 2021 – 73%, w roku 2022 – niespełna 75%.

Spośród przedstawionych poniżej grup wiekowych orzekanych dzieci, najliczniejszą stanowi grupa wiekowa 8-16 lat, zarówno w przypadku chłopców jak i dziewcząt.

Ogólna liczba wydanych orzeczeń na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2020-2022 dla osób poniżej 16 roku życia w podziale na wiek i płeć

Rok	Łączna liczba orzeczeń	Wiek dziecka			Płeć	
		0-3 lata	4-7 lat	8-16 lat	Kobiety	Mężczyźni
2020	164	21	41	102	48	116
2021	119	19	32	68	32	87
2022	142	35	21	86	36	106

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich.

Wśród wydanych orzeczeń w latach 2020-2022 dla osób poniżej 16 roku życia w podziale na wiek i płeć dominowały orzeczenia wydane dla mężczyzn. W 2020 roku stanowiły one 70,7% ogółu wydanych orzeczeń, w 2021 – 73,1%, natomiast w roku 2022 – 74,6%. Najczęściej wydawane były orzeczenia dla dzieci w przedziale 8-16 lat i ich liczba wynosiła: w roku 2020 - 62,2%, 2021 roku – 57,1%, natomiast w roku 2022 – 60,6%.

1.3.2. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, definicja osoby niepełnosprawnej brzmi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej".

Wymiar zjawiska niepełnosprawności i jego powszechność stawia przed każdym samorządem zadanie przeciwdziałania mu oraz zmniejszania jego skutków. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią środowiska zróżnicowane, wymagające pomocy dostosowanej do ich niepełnosprawności. Społeczeństwo powinno podejmować wszelkie działania wzmacniające

dostęp osób niepełnosprawnych do rehabilitacji oraz szeroko rozumianej integracji społecznej i zawodowej.

Niepełnosprawność jest poważnym problemem społecznym i dotyczy zarówno osób starszych jak i ludzi młodych oraz dzieci. Zjawisko niepełnosprawności dotyka osoby bez względu na miejsce zamieszkania, wykształcenie, wiek czy pochodzenie, chociaż obserwujemy, że ryzyko niepełnosprawności oraz niesamodzielności wzrasta wraz z wiekiem i postępującymi ograniczeniami wynikającymi z pogarszającego się stanu zdrowia.

Na potrzeby sporządzenia *Planu,* dane dotyczące osób niepełnosprawnych z terenu powiatu koneckiego zostały pozyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich.

Liczbę wydanych przez Zespół w latach 2020 – 2022 orzeczeń wg. stopnia niepełnosprawności, wieku i płci obrazuje poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń wg. stopnia, wieku i płci w latach 2020 – 2022 (osoby powyżej 16 roku życia)

Lata	Stopień niepełnosprawności			Wiek				Płeć	
	lekki	umiarkowany	znaczny	16-25	26-40	41-60	60+	K	M
2020	207	1283	814	141	229	782	1152	1174	1130
2021	219	1565	1002	126	239	1025	1396	1456	1330
2020	214	1542	1120	132	247	974	1523	1511	1365
Razem	**640**	**4390**	**2936**	**399**	**715**	**2781**	**4071**	**4141**	**3825**

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich.

Analizując dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia w latach 2020-2022, należy stwierdzić, że ich liczba rośnie (2020 rok – 2304 orzeczeń, 2021 rok – 2786 orzeczeń, 2022 rok – 2876 orzeczeń). Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich łącznie wydał w tym okresie 640 orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności, 4390 orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz 2936 orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności osobom powyżej 16 roku życia. Najliczniejszą grupę osób stanowią niepełnosprawni w stopniu umiarkowanym. Najczęściej występującą w latach 2020 – 2022 przyczyną niepełnosprawności w tej grupie wiekowej były choroby związane z upośledzeniem narządu ruchu (05-R), natomiast najrzadziej wydawane były w tym okresie orzeczenia o całościowych zaburzeniach rozwojowych (12-C).

Analogiczne dane przedstawiające liczbę osób niepełnosprawnych na terenie powiatu koneckiego w wieku do 16 roku życia, obrazuje tabela nr 4. Analizując dane dotyczące liczby wydanych w latach 2020-2022 orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia, stwierdza się, że ich liczba jest zróżnicowana (2020 rok – 164 orzeczenia, 2021 rok – 119 orzeczeń, 2022 rok – 142

orzeczenia). Najliczniejszą grupę małoletnich z orzeczeniami stanowią dzieci w przedziale wiekowym 8 – 16 lat, natomiast najmniej liczną grupą są osoby w wieku 4 – 7 lat. Najczęściej występującą w latach 2020 – 2022 przyczyną niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia są całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C). W latach objętych analizą odsetek małoletnich z taką przyczyną niepełnosprawności wynosił odpowiednio: 27%, 35% i 34,5%.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich przeprowadziło własne badania potrzeb osób z niepełnosprawnością, których celem było zdobycie informacji o napotykanych przez niepełnosprawnych mieszkańców powiatu koneckiego barierach i problemach towarzyszących niepełnosprawności. Analiza danych z ankiet przeprowadzonych w marcu i kwietniu 2023 roku wśród 30 klientów Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich (20 kobiet i 10 mężczyzn) wykazała: niewystarczającą dostępność do rehabilitacji zdrowotnej – 26 ankietowanych, izolację społeczną – 8 osób, brak znajomości praw i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami – 6 osób, problemy psychologiczne i psychiczne - 13 osób, natomiast 11 ankietowanych wskazało na potrzeby organizacji usług wspierających, tj. pomoc asystenta osoby niepełnosprawnej. Wyniki wskazują w szczególności potrzebę współpracy z asystentem w zakresie: rozmów wspierających, dotrzymywania towarzystwa, pomocy w codziennych czynnościach, pomocy w dotarciu do lekarza lub na rehabilitację, wykupienia leków, organizacji czasu wolnego, wspomagania w załatwianiu spraw urzędowych, itp.

Badana grupa wykazała stosunkowo niską aktywność społeczną, zawodową i edukacyjną, wynikającą z niskiego poziomu wykształcenia – głównie zasadniczego zawodowego. Analizując odpowiedzi dotyczące kwestii sprawności ruchowej oraz możliwości poruszania się osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym stwierdzono, że większość badanych osób wymaga wsparcia w tym zakresie (20 ankietowanych).

Większość respondentów zamieszkuje tereny wiejskie, co skutkuje szeregiem barier uniemożliwiających im samodzielne funkcjonowanie w środowisku lokalnym i korzystanie z usług społecznych. Utrudnieniem są m.in.: bariery architektoniczne, transportowe, ograniczenia zdrowotne, ekonomiczne, ograniczenia psychiczne oraz społeczne związane ze stereotypami, postawami wobec osób z niepełnosprawnościami.

1.3.3. Problemy społeczne osób bezdomnych

Osobą bezdomną jest osoba, która zgodnie z art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej jest „osobą niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw

lokatorów i zameldowana i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobą niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania".

Według danych przekazanych przez Straż Miejską w Końskich, w okresie od 2020 do 2022 roku na terenie powiatu koneckiego odnotowano 52 interwencje w stosunku do osób bezdomnych.

Tabela 6. Liczba interwencji straży miejskiej i policji wobec osób bezdomnych w latach 2020-2022

Rok	interwencje policji wobec osób bezdomnych na ogół interwencji	interwencje straży miejskiej wobec osób bezdomnych na ogół interwencji	liczba interwencji ogółem wobec osób bezdomnych
2020	7/13 884	8/967	15
2021	8/12 998	14/1091	22
2022	6 /11 211	9/744	15

Źródło: dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Końskich oraz Komendy Straży Miejskiej w Końskich.

Liczba interwencji w roku 2020 i 2022 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Najczęstszą przyczyną interwencji Policji wobec osób w kryzysie bezdomności było przebywanie na klatkach schodowych bloków oraz spożywanie alkoholu. Natomiast Straż Miejska interweniowała najczęściej wobec nietrzeźwych osób bezdomnych, których stan zagrażał ich zdrowiu i życia.

Częstotliwość przewożenia osób bezdomnych odpowiednio do noclegowni/ogrzewalni oraz schronisk została określona przez Straż Miejską w Końskich jako sporadyczna - rzadziej niż raz w miesiącu.

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Końskich wynika, że w okresie od 2020 do 2022 roku doszło do 21 interwencji w stosunku do osób bezdomnych.

Na potrzeby sporządzenia *Planu* zostały także pozyskane informacje z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego. Analiza danych źródłowych wskazała, że w okresie od 2020 do 2022 łączna liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia tych ośrodków wyniosła 110 osób. Większość (64,5%) stanowiły osoby bezdomne z terenu gminy Końskie.

W celu pozyskania bardziej szczegółowych informacji, dotyczących sytuacji osób bezdomnych na terenie powiatu koneckiego, pracownicy PCPR w Końskich w miesiącu lutym 2023 r. przeprowadzili pogłębione telefoniczne wywiady indywidualne z trzema przedstawicielami następujących instytucji: KPP w Końskich, M-GOPS w Końskich. Celem wywiadów było pogłębienie informacji na temat systemu wsparcia osób w kryzysie bezdomności na terenie powiatu koneckiego oraz poznanie ich zachowań.

Przedstawiciele instytucji podczas rozmów wymienili najczęstsze zachowania osób bezdomnych, z którymi spotkali się w swojej pracy. Użyte przez nich określenia dotyczące większości zachowań osób w kryzysie to: wycofanie, nieufność, zagubienie. Część osób bezdomnych w opinii respondentów przejawia także zachowania agresywne, natarczywe i roszczeniowe. W opinii pracowników socjalnych, osoby bezdomne nie potrafią planować przyszłości, żyją w iluzji i zaprzeczeniach. Pracownicy biorący udział w wywiadach podkreślili również brak u osób bezdomnych wiary we własne możliwości oraz w przezwyciężenie kryzysu. Często wykazują oni pozorną gotowość do próby wyjścia z bezdomności, ale robią to wyłącznie z uwagi na nacisk pracownika socjalnego, a nie dla siebie. W wywiadach potwierdziły się dane dotyczące związku pomiędzy problemem bezdomności a uzależnieniem. Nie każda osoba w kryzysie bezdomności chce skorzystać z oferowanych form wsparcia.

1.3.4. Problemy w zakresie wsparcia osób starszych

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 11 września 2015 roku o osobach starszych, za takowe uznawane są osoby, które ukończyły 60 rok życia.

Analizując dane przekazane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich, należy stwierdzić, że dla osób w wieku 60 lat i więcej w roku 2020 wydano 1.152 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. W roku 2021 dla tej samej grupy wiekowej wydano 1.396 orzeczeń, natomiast w roku 2022 wydano 1.523 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Największą grupę osób w wieku 60 lat i powyżej, stanowią osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności z tytułu upośledzenia narządu ruchu. Drugą grupę osób niepełnosprawnych stanowią osoby z chorobami układu oddechowego i krążenia, a kolejną osoby z chorobami neurologicznymi.

Daje się zaobserwować silną korelację dodatnią pomiędzy osiągnięciem zaawansowanego wieku a prawdopodobieństwem wystąpienia niepełnosprawności, długotrwałej, często obłożnej choroby. Tak więc, rosnąca liczba seniorów przekłada się na wzrost zapotrzebowania na wsparcie, zarówno w ramach pomocy społecznej jak i ochrony zdrowia.

W systemie ochrony zdrowa osoby starsze poszukują zarówno pomocy u lekarzy pierwszego kontaktu, specjalistów, jak i pomocy doraźnej. Po analizie danych przesłanych przez Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich stwierdza się, że na przełomie lat 2020-2022 wzrastała liczba konsultacji na SOR i liczba konsultacji w ramach Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej osób starszych, co obrazują poniższe tabele.

Tabela 7. Liczba konsultacji na SOR osób w wieku 60+, 65+ w latach 2020 – 2022.

Rok	Liczba konsultacji na SOR osób w wieku 60+, 65+	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	2662	1622
2021	4713	3378
2022	5336	4048

Źródło: dane pozyskane z ZOZ Końskie.

Wśród osób konsultowanych na SOR w latach 2020-2022, najliczniejszą grupę stanowiły kobiety w wieku 60+. Ich liczba systematycznie wzrasta w analizowanych latach, przy czym w roku 2021 wzrosła o 77% w stosunku do roku 2020, natomiast w roku 2022 wzrosła o 13% w stosunku do roku poprzedniego i aż o 100% do roku 2020.

Tabela 8. Liczba konsultacji w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej osób w wieku 60+, 65+ w latach 2020 – 2022.

Rok	Liczba konsultacji w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej osób w wieku 60+, 65+		
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna
2020	2048	1341	707
2021	2484	1626	858
2022	3000	1957	1043

Źródło: dane pozyskane z ZOZ Końskie.

W latach 2020-2022 w ramach Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej dla osób w wieku 60+ i 65+ konsultacje przeprowadzone zostały dla 7532 osób, w tym dla 4924 kobiet i 2608 mężczyzn. Zauważalna jest ogólna tendencja wzrostowa w tym zakresie. Liczba kobiet korzystających z konsultacji w ramach Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej osób w wieku 60+, 65+ jest wyższa od liczby mężczyzn i stanowi 65% ogółu.

Poddano analizie również dane dotyczące hospitalizacji osób starszych w poszczególnych oddziałach Zespołu Opieki Zdrowotnej w Końskich. Szczegółowe dane w tym zakresie obrazuje poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba pacjentów w wieku 60 lat i więcej hospitalizowanych w ZOZ Końskie w latach 2020-2022

Oddziały ZOZ Końskie	Liczba osób hospitalizowanych		
	2020	2021	2022
Hospicjum stacjonarne	61	37	49
Ośrodek Rehabilitacji Dziennej	109	128	137
Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	98	106	100
Oddział Neurologiczny z pododdziałem Udarowym	595	598	716
Świętokrzyskie Centrum Chirurgii Naczyniowej i Angiologii	923	1068	1092
Oddział Nefrologiczny ze stacją Dializ	310	374	444
Oddział Dermatologiczny	233	392	481
Oddział Chirurgiczny Ogólny	1023	1184	1313
Oddział Okulistyczny	1033	1254	1353

Oddział Urologiczny	529	754	925
Świętokrzyskie Centrum Reumatologii	457	548	708
Oddział Chorób Wewnętrznych	1038	1036	920
Zakład Opiekuńczo – Leczniczy	65	107	60
Oddział Urazowo - Ortopedyczny	511	224	701
Oddział Gastroenterologiczny	378	454	515
Oddział Kardiologiczny	1153	1334	1385
Oddział Rehabilitacji	149	156	190
Pododdział Diabetologiczny	265	209	261
Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej Dziennej	21	-	18
Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	175	212	206
Oddział Ginekologiczno - Położniczy	93	104	136

Źródło: dane pozyskane z ZOZ Końskie.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli zauważa się tendencję wzrostu hospitalizacji osób w wieku powyżej 60 lat w większości oddziałów szpitalnych. Podkreślić należy, że osoby starsze trafiają nie tylko na oddział chorób wewnętrznych, ale znaczna grupa tych osób hospitalizowana jest w oddziałach specjalistycznych, takich jak kardiologiczny, okulistyczny, urologiczny, chirurgii naczyniowej i angiologii, neurologiczny z pododdziałem udarowym, itp.

W opiece stacjonarnej, oddziałami szpitalnymi zapewniającymi kompleksową opiekę medyczną i usługi pielęgnacyjne dla osób w starszym wieku, powinny być oddziały geriatryczne. ZOZ Końskie nie posiada takiego oddziału, jednakże widzi potrzebę przekwalifikowania kadry dla możliwości świadczenia usług działających w trybie dziennym i stacjonarnym na rzecz osób starszych.

Tabela 10. Liczba pacjentów w wieku 60 lat i więcej korzystających z poradni specjalistycznych w ZOZ Końskie w latach 2020-2022

Poradnie specjalistyczne w ZOZ Końskie	Liczba osób korzystających z poradni specjalistycznych		
	2020	2021	2022
Poradnia endokrynologiczna	1280	1079	1196
Poradnia chirurgii onkologicznej	1435	1668	1807
Poradnia okulistyczna	3415	3273	3249
Poradnia reumatologiczna	3182	3434	3617
Poradnia gruźlicy i chorób płuc	3469	3378	3263
Poradnia cukrzycowa	1812	2210	2190
Poradnia chirurgii ogólnej	2141	2851	3450
Poradnia otolaryngologiczna	1695	2092	2532
Poradnia ginekologiczno – położnicza	132	185	227
Poradnia chirurgii stomatologicznej	496	607	622
Poradnia osteoporozy	-	-	718
Poradnia urologiczna	1751	2267	2961
Poradnia kardiologiczna	1058	1177	1300
Poradnia chirurgii urazowo – ortopedycznej	1783	2288	2939
Poradnia dermatologiczna	280	4437	2783
Poradnia neurologiczna	1056	1363	1634
Poradnia zdrowia psychicznego	1153	1286	1345
Poradnia nefrologiczna	669	1037	1182
Poradnia chirurgii naczyniowej	1855	2264	2781

Poradnia gastroenterologiczna	696	933	999
Poradnia rehabilitacyjna	399	295	223
Poradnia alergologiczna	409	617	308
Poradnia leczenia uzależnień	178	202	150
Poradnia logopedyczna	43	59	65

Źródło: dane pozyskane z ZOZ Końskie.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, zauważa się tendencję wzrostu liczby osób w wieku powyżej 60 lat korzystających z wizyt w wielu poradniach specjalistycznych. Analogicznie do zwiększających się liczby wizyt w poradniach specjalistycznych, rośnie liczba osób hospitalizowanych w specjalistycznych oddziałach szpitalnych.

Analizie poddano również dane przesłane przez dwa Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego. Zebrane dane z ww. ZOZ przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba osób starszych z Powiatu Koneckiego pozostających pod opieką POZ

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych pomocą POZ	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	29.511	14.965
2021	33.100	16.356
2022	33.420	16.699

Źródło: dane pozyskane z NZOZ i PZOZ z terenu powiatu koneckiego.

Dane zawarte w powyższej tabeli potwierdzają fakt, że wraz ze wzrostem liczby osób starszych, w tym zwłaszcza kobiet, z roku na rok wzrasta zapotrzebowanie na świadczenie opieki zdrowotnej wśród ww. grupy osób przez POZ. Dla osób tych w latach 2020-2022 realizowane było wsparcie w postaci wizyt domowych lekarza POZ oraz pielęgniarki środowiskowej, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Liczba wizyt domowych lekarza i pielęgniarki środowiskowej POZ u osób starszych pozostających pod opieką POZ w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wizytami domowymi lekarza i pielęgniarki POZ	
	Liczba wizyt domowych lekarza	Liczba wizyt domowych pielęgniarki środowiskowej
2020	469	2.151
2021	308	1.886
2022	397	2.414

Źródło: dane pozyskane z NZOZ i PZOZ z terenu powiatu koneckiego.

W roku 2022 w stosunku do roku 2021, znacznie wzrosła liczba wizyt domowych, realizowanych zarówno przez lekarza, jak i przez pielęgniarkę środowiskową.

Z danych przesłanych przez POZ wynika, iż tylko jeden z podmiotów opieki zdrowotnej realizuje usługę transportową. W roku 2020 z usługi tej skorzystało 31 osób, w roku 2021 – 42

osoby, a w roku 2022, 51 osób. Usługa transportowa cieszy się dużym zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej, objętej opieką POZ realizującego tą usługę. Żaden z POZ nie posiada wykwalifikowanej kadry medycznej, pod względem specjalizacji geriatrycznej. Natomiast spośród kadry pielęgniarskiej Zespołu Opieki Zdrowotnej w Końskich, tylko jedna pielęgniarka posiada specjalizację geriatryczną.

Proces starzenia się ludności na terenie powiatu koneckiego skutkuje także wzrostem zapotrzebowania na usługi społeczne skierowane bezpośrednio do tej grupy odbiorców. Zmiany demograficzne powodują osłabienie funkcji rodziny i ograniczenie jej roli w zapewnieniu opieki osobom niesamodzielnym. Skutkiem tego jest zwiększenie popytu na opiekę świadczoną poza rodziną przez powołane do tego celu instytucje, w tym zarówno instytucje opieki całodobowej, dziennej jak i domowej (środowiskowej).

Aktualna polityka społeczna skupia się na podejmowaniu działań względem osób i rodzin w ten sposób, by zapewnić beneficjentom odpowiednie wsparcie w środowisku rodzinnym. Zmierza to do szeroko rozumianej deinstytucjonalizacji i rozwoju sieci usług społecznych.

1.3.5. Problemy społeczne w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi

Z danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wynika, że z powodu zaburzeń psychicznych cierpi od jednej czwartej do jednej trzeciej światowej populacji. W klasyfikacji WHO zaburzenia psychiczne znajdują się na drugim miejscu chorób powodujących niesprawność, po schorzeniach układu sercowo-naczyniowego. Najczęściej diagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi są depresja oraz zaburzenia lękowe. Zaburzenia psychiczne często współwystępują z chorobami somatycznymi (ze względu na wpływ stresu na kondycję psychofizyczną osób). Mogą je poprzedzać lub pojawiać się w ich konsekwencji.

Grupą szczególnie narażoną na ryzyko powstania zaburzeń zdrowia psychicznego są dzieci i młodzież. Ich pogarszające się samopoczucie psychospołeczne wynika ze stresu, braku wsparcia oraz różnorodnych form przemocy (fizycznej, emocjonalnej, cyberprzemocy w środowisku domowym i/lub rówieśniczym). Istotne znaczenie ma również dostępność alkoholu, narkotyków i dopalaczy, która w powiązaniu z przeżywaniem napięć, stanowi istotny czynnik w powstawaniu uzależnień oraz związanych z nimi problemów psychicznych.

Ochronę zdrowia psychicznego należy traktować obecnie jako jedną z najważniejszych kwestii zdrowia publicznego. Niestety, system publicznej ochrony zdrowia psychicznego jest

traktowany marginalnie. Nie jest on odpowiednio finansowany oraz funkcjonuje niska świadomość powiązań pomiędzy kondycją psychiczną jednostek a ich zdrowiem somatycznym.

Dokumentem dostrzegającym konieczność planowej dbałości o zdrowie psychiczne ze szczególnym uwzględnieniem nie tylko leczenia, ale również profilaktyki i edukacji, jest przyjęty w roku 2017 przez Radę Ministrów - Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Program ten nakłada na samorządy terytorialne obowiązek realizacji zadań w zakresie promocji zdrowia psychicznego, a także zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Według badania EZOP II przeprowadzonego w latach 2018 – 2020 przez Instytut Psychiatrii i Neurologii, ponad 25% dorosłych Polaków doświadcza zaburzeń psychicznych. Różnych zaburzeń psychicznych doświadcza w swoim życiu więcej niż jedna czwarta dorosłych mieszkańców Polski, czyli ponad osiem milionów osób. Zaledwie 16% osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało z pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej. Wynika to nie tylko ze słabej dostępności specjalistów, ale też z powodu uprzedzeń innych ludzi wobec chorych.
Z badania wynika także, że zaburzenia rozwojowe dotykają ponad 400 tysięcy dzieci do 6. roku życia. U tych mieszkających na wsi, odsetek przekracza 20%, co wymaga między innymi podniesienia kompetencji wychowawczych rodziców i zapewnienia miejsc w przedszkolach.
Wśród dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 17 lat doświadczenia zaburzeń psychicznych ma blisko 600 tysięcy. Szczególnie duże ryzyko występuje u dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Z danych Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich wynika, że w latach 2020 – 2022 wydano łącznie 8.391 orzeczeń o niepełnosprawności, w tym 7.966 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż.

Z powodu upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych w ww. okresie wydano łącznie 571 orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia i 42 orzeczenia dla osób przed 16 r. ż.

Tabela 13. Liczba wydanych orzeczeń wg. przyczyn niepełnosprawności, tj. z powodu upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych dla osób przed 16 r. ż w latach 2020 – 2022

Lata	Ogółem liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 r. ż	Przyczyna niepełnosprawności	
		01 – U	02 - P
2020	164	5	5
2021	119	10	4
2022	142	17	1

Źródło: sprawozdania Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich z lat 2020 – 2022.

W roku 2020 liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia z powodu upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych była taka sama i wynosiła 5. W roku 2021, w stosunku do roku 2020, dwukrotnie wzrosła liczba wydanych orzeczeń w tej kategorii z powodu upośledzenia umysłowego, natomiast z powodu chorób psychicznych zmalała o 1. Natomiast w roku 2022 widoczna jest taka sama tendencja. Liczba wydanych orzeczeń z powodu upośledzenia umysłowego wzrosła wówczas o 70% w stosunku do roku 2021, natomiast w przypadku chorób psychicznych spadła o 75%.

Tabela 14. Liczba wydanych orzeczeń wg. przyczyn niepełnosprawności, tj. z powodu upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych dla osób powyżej 16 r. ż w latach 2020 – 2022

Lata	Ogółem liczba wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 r. ż	Przyczyna niepełnosprawności	
		01 – U	02 - P
2020	2304	14	121
2021	2786	20	170
2022	2876	22	224

Źródło: sprawozdania Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich z lat 2020 – 2022.

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w przypadku osób powyżej 16 r.ż. liczba wydanych orzeczeń, gdzie jako przyczynę niepełnosprawności wskazano upośledzenie umysłowe, wzrosła w 2022 w stosunku do 2020 roku nieco ponad 57%, a w stosunku do roku 2021 – o blisko 43%. W zakresie orzeczeń wydanych z powodu chorób psychicznych, także zauważana jest tendencja wzrostowa, która w kolejnych latach przedstawia się następująco: w 2021 roku – 40,5%, w 2022 – 31,8%.

Porównując liczbę orzeczeń wydanych dla osób przed i po 16 r.ż., zauważamy odmienną tendencję dotyczącą przyczyny wydania orzeczenia. I tak – w grupie osób przed 16 r.ż. zdecydowanie więcej orzeczeń zostało wydanych z powodu upośledzenia umysłowego, natomiast w starszej grupie osób nastąpił bardzo wyraźny wzrost orzeczeń wydanych z powodu chorób psychicznych. Osoby borykające się z zaburzeniami psychicznymi często są objęte wsparciem ośrodków pomocy społecznej. Statystyki w tym zakresie obrazuje poniższa tabela.

Tabela 15. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

Gmina	LATA		
	2020	2021	2022
Końskie	90	80	81
Stąporków	0	0	0
Radoszyce	0	0	0
Fałków	5	6	4
Gowarczów	12	12	10
Smyków	0	1	0

Ruda Maleniecka	0	1	0
Słupia	0	0	0

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w trzech gminach powiatu koneckiego: Końskie, Gowarczów i Fałków wsparciem obejmowane są osoby z zaburzeniami psychicznymi. Najwięcej osób z tym problemem jest objętych pomocą Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Końskich (90 osób w 2020 roku, 80 w 2021 roku i 81 w 2022 roku).

W latach 2020 – 2022 ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego skierowały do domów pomocy społecznej z powodu zaburzeń psychicznych łącznie 41 osób: w 2020 roku - 17 osób, w 2021 roku - 17 osób, natomiast w 2022 roku – 7 osób.

1.4. Dokumenty strategiczne powiatu i akty prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych

Usługi społeczne to wspólne działania o charakterze niematerialnym, dedykowane osobom, rodzinom i społeczności lokalnej. Bazują na potencjale, wiedzy, doświadczeniu i zasobach środowiska lokalnego. Ich celem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zaspakajanie ich aktualnych potrzeb.

Dokumentami, które bezpośrednio regulują zadania i obowiązki w zakresie realizowania usług społecznych powiatu koneckiego, są dokumenty strategiczne oraz akty prawne, ustanawiające i definiujące narzędzia polityki, niezbędne do ich realizacji. Wśród nich należy wymienić między innymi takie dokumenty jak:

- Uchwała Nr XXXV/58/2021 Rady Powiatu w Końskich z dnia 30 września 2021 w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Koneckim na lata 2021 – 2030,
- Uchwała Nr XLIX/60/2022 Rady Powiatu z dnia 30.11.2022 r. w sprawie uchwalenia „Rocznego Programu Współpracy Powiatu Koneckiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023",
- Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Koneckim na lata 2021-2023,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koneckim na lata 2021-2025,

- Program Wsparcia Podmiotów Ekonomii Społecznej w Powiecie Koneckim na lata 2021-2025,
- Diagnoza potrzeb społecznych w Powiecie Koneckim,
- Uchwała Nr 3/2023 Zarządu Powiatu Koneckiego z dnia 12 stycznia 2023 roku w sprawie opracowania planu finansowego zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami na 2023 rok,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 1526 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 901),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 100 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 165 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 172),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1812 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 571),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 390 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 289 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. 2015 r., poz. 1705),
- „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność", który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 października 2018 r.,
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 2123).

2. Analiza zasobów środowiskowych na terenie powiatu koneckiego

2.1. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością

Głównym założeniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zorganizowanie skutecznej pomocy dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci poprzez system wsparcia. W ramach pomocy rodzinie, w tym rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze, działają placówki wsparcia dziennego, obejmując opieką i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym. Pełnią one funkcje opiekuńcze, wspierają rodziców w wychowaniu dzieci, prowadzą zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania, niosą pomoc specjalistyczną dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.

Na poziomie powiatu system wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowaniu dzieci obejmuje: organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, koordynatorów, rodziny zastępcze oraz całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze. Z kolei na poziomie gmin wsparcie dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością, realizowane jest za pośrednictwem instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny oraz placówek wsparcia dziennego.

Zadaniem pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej, jest zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom z rodzin, niemogących sprawować takiej opieki i wychowania. Piecza zastępcza ma zapewnić dziecku bezpieczne środowisko, respektujące jego prawa, w tym powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Z przeprowadzonego w lutym i marcu 2023 roku badania ankietowanego gmin w powiecie koneckim, dotyczącego rozwoju usług dla rodzin i dzieci, w tym przeżywających kryzys, wynika, że do najważniejszych w tym obszarze potrzeb zgłaszanych przez samorządy, należą: rozwój mieszkalnictwa dla wychowanków pieczy zastępczej, promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego, usługi wspierające dzieci i młodzież (np. wsparcie psychologiczne, telefony zaufania) oraz wsparcie rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (np. leczenie uzależnień, wsparcie zapobiegające umieszczeniu dzieci w pieczy

zastępczej), a także rozwój rodzin zastępczych, celem kontynuowania działań ograniczających liczbę miejsc w domach dziecka do wymaganego standardu.

Powiat konecki, jako organ administracji samorządowej, zapewnia opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, poprzez ich umieszczenie w pieczy zastępczej, tj. rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Najbardziej pożądanym i podstawowym elementem systemu wsparcia dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych są rodziny zastępcze. Powiat wspiera także dzieci niedostosowane społecznie, m.in. poprzez ich kierowanie do ośrodków socjoterapeutycznych.

Zgodnie z ww. ustawą, wyróżnia się rodziny zastępcze spokrewnione, które tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi (dziadkowie) lub rodzeństwem dla dziecka oraz zawodowe lub niezawodowe rodziny zastępcze, które tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

W przypadku wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej oraz braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, powiat zobowiązany jest zapewnić opiekę dziecku w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

PCPR w Końskich prowadzi stały nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzących rodzinne domy dziecka.

Promocja idei rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu koneckiego prowadzona jest przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej przez cały rok.

W roku 2020, w ramach projektu partnerskiego „Zielone światło", współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej prowadzili w gminach powiatu koneckiego doradztwo w zakresie tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Podczas dyżurów pracowników PCPR w ośrodkach pomocy społecznej, osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej uzyskały niezbędne informacje w tym zakresie oraz materiały promujące ideę rodzicielstwa zastępczego. Z uwagi na stan epidemiologiczny, takie działania nie były prowadzone w roku 2021.

W roku 2022, w ramach umowy o powierzenie Powiatowi Koneckiemu/PCPR w Końskich grantu w ramach projektu pn. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych", Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, promując ideę rodzicielstwa zastępczego, podjęło współpracę m.in. ze Starostwem Powiatowym w Końskich, urzędami gmin, ośrodkami pomocy społecznej, instytucjami kultury, opieki zdrowotnej oraz innymi funkcjonującymi na terenie powiatu koneckiego. Ww. instytucjom

zostały przekazane, zakupione w ramach grantu: ulotki, plakaty i banery promujące ideę rodzicielstwa zastępczego, które zostały rozwieszone w różnych punktach poszczególnych gmin. Miasto i Gmina Końskie dodatkowo umieściła plakaty promujące ideę rodzicielstwa zastępczego w wiatach przystankowych, w podświetlanych witrynach, jak również na 4 samochodach służbowych placówek pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego (plakaty typu magnesy reklamowe).

W dniu 7 grudnia 2022 r., w ramach ww. grantu, w sali bankietowej „Astoria" w Końskich odbyło się spotkanie rodzinne o charakterze integracyjnym, promujące ideę rodzicielstwa zastępczego. Wśród zaproszonych gości byli obecni: rodzice zastępczy, wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, jak również przedstawiciele Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach, pracownicy Wydziału Polityki Społecznej, Oświaty i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Końskich, przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej oraz dyrektorzy placówek rodzinnych z terenu powiatu koneckiego. Podczas spotkania pracownicy PCPR w Końskich rozdawali wszystkim przybyłym gościom ulotki promujące ideę rodzicielstwa zastępczego.

Ponadto w miesiącu grudniu w ramach ww. projektu przez okres 1 miesiąca transmitowany był w lokalnej telewizji Internetowej spot audiowizualny mający na celu pozyskanie kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze oraz zawodowe rodziny zastępcze a w lokalnej prasie artykuł promujący pieczę zastępczą.

Tabela 16. Szkolenia PRIDE dla kandydatów na rodziców zastępczych, zrealizowanych w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób	Liczba małżeństw	Liczba osób, które ukończyły szkolenie
2020	7	2	7
2021	7	1	5
2022	0	0	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

W latach 2020-2022 przeszkolonych zostało łącznie 14 osób, w tym 3 pary małżeńskie. Dwanaście osób ukończyło szkolenie, uzyskując świadectwo ukończenie szkolenia. Zdecydowaną większość uczestników szkoleń stanowiły osoby spokrewnione z dzieckiem/dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej. Z uwagi na brak osób chętnych, w roku 2022 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich nie przeprowadziło szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych, natomiast przeprowadziło jedno szkolenie programem PRIDE dla kandydatów na dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, w którym wzięła udział 1 osoba.

Tabela 17. Liczba wydanych opinii dot. predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, na zlecenie sądu w latach 2020-2022

Rok	Liczba skierowań na badania psychologiczne	Liczba opinii
2020	41	12
2021	22	10
2022	26	9

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli wskazuje na malejącą liczbę opinii wydawanych przez PCPR w Końskich w latach 2020-2022 na zlecenie sądu. Najwięcej skierowań w badanym okresie wydanych zostało w roku 2020. Część skierowań na badania psychologiczne dotyczy funkcjonujących już rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, dla których opinie nie są wydawane.

W latach 2020 i 2021, rodziny zastępcze zakwalifikowane do udziału w projekcie partnerskim „Zielone światło", współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, uczestniczyły w szkoleniach wzmacniających i podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze. W 2020 roku 26 rodziców zastępczych skorzystało z takich szkoleń, natomiast w 2021 roku – 13 rodziców. Również dla wychowanków pieczy zastępczej zostały przeprowadzone w tych latach zajęcia w postaci warsztatów. W 2020 roku wzięło w nich udział 13 wychowanków, natomiast rok później – 12. W roku 2021 odbył się dwudniowy wyjazd do Warszawy, połączony z 8-godzinnym treningiem radzenia sobie ze stresem, w którym wzięło udział 8 rodziców zastępczych i 2 dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W 2022 roku, PCPR w Końskich zorganizowało 1 szkolenie dla osób pełniących funkcje rodzin zastępczych, pn. „Jak rozmawiać z dziećmi o sytuacjach trudnych", które zostało przeprowadzone przez psychologa zatrudnionego w PCPR w Końskich. W szkoleniu wzięło udział 8 rodziców zastępczych. Zdecydowana większość rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego objęta była w latach 2020-2022 wsparciem 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny te w latach 2020-2022 miały zapewnione poradnictwo specjalistyczne, tj. prawne, psychologiczne i pedagogiczne.

W roku 2020 PCPR w Końskich zapewniało rodzinom zastępczym funkcjonującym na terenie powiatu koneckiego dostęp do poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz pedagogicznego.

Tabela 18. Liczba porad udzielonych rodzinom zastępczym w latach 2020-2022

Rok	Rodzaj poradnictwa			Liczba porad ogółem
	prawne	psychologiczne	pedagogiczne	
2020	16	61	53	130
2021	19	32	39	90
2022	3	34	43	80

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Największym zainteresowaniem wśród rodzin zastępczych cieszy się poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne. W analizowanym okresie obserwowany jest spadek liczby udzielonych porad. W roku 2021 spadek ten wynosi 30% w stosunku do roku 2020, natomiast w roku 2022 w stosunku do roku 2021 – 11%.

Zgodnie z art.128 pkt. 2, art.132-134 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, PCPR w Końskich, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, dokonuje oceny rodzin. Dane statystyczne z tego zakresu za lata 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Liczba ocen rodzin zastępczych wydanych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w latach 2020-2022

Rok	Rodzaj rodziny zastępczej			Ogólna liczba rodzin poddanych ocenie
	spokrewniona	niezawodowa	zawodowa	
2020	24	9	0	33
2021	13	5	0	18
2022	21	12	2	35
RAZEM	58	26	2	86

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

W latach 2020-2022 Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Końskich wydał łącznie 86 ocen rodzin zastępczych, funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego. Spośród nich największy odsetek stanowią rodziny zastępcze spokrewnione – 67,4%, rodziny niezawodowe stanowią 30,2%, natomiast zawodowe rodziny – 2,3%. Najwięcej ocen przeprowadzono w roku 2022 – blisko 41% ogółu.

Oprócz oceny rodzin zastępczych, PCPR w Końskich dokonuje także okresowej oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej. Odbywa się to na posiedzeniach, na które zapraszani są przedstawiciele współpracujących instytucji.

Zgodnie z art. 38 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, PCPR jest zobowiązany do występowania z wnioskiem o zasądzenie alimentów od rodziców biologicznych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej, zarówno na terenie powiatu koneckiego, jak i poza nim.

Tabela 20. Liczba sporządzonych pozwów alimentacyjnych wobec rodziców biologicznych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2022

Rok	Liczba pozwów alimentacyjnych		Ogólna liczba rodzin poddanych ocenie
	dot. dzieci przebywających na terenie powiatu koneckiego	dot. dzieci przebywających poza terenem powiatu koneckiego	
2020	1	2	3

2021	5	2	7
2022	5	4	9
RAZEM	11	8	19

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli pozwala na wysunięcie wniosku dotyczącego rosnącej liczy pozwów alimentacyjnych ogółem na przestrzeni lat 2020 – 2022. W roku 2022 wzrost ten wyniósł 28,5% w stosunku do roku 2021, natomiast w roku 2021 był on znacznie wyższy i wyniósł 133%. W zakresie pozwów alimentacyjnych dotyczących dzieci przebywających na terenie powiatu koneckiego, dynamiczny wzrost ich liczby nastąpił w roku 2021 i utrzymał się w roku następnym. W kwestii pozwów alimentacyjnych dotyczących dzieci przebywających poza terenem powiatu koneckiego, dwukrotny wzrost ich liczby nastąpił w roku 2022, natomiast w roku 2021 nie zmienił się w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 21. Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, dzieci zgłoszonych do adopcji oraz dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych w latach 2020-2022

Rok	Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	Liczba dzieci zgłoszonych do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach	Liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych
2020	6	5	4
2021	10	7 (w tym 1 przysposobione przez rodziców adopcyjnych)	2
2022	12	9	3
RAZEM	28	21	9

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w latach 2020-2022 wzrosła (w latach 2020-2021 wzrost wynosił 40%, w latach 2021-2022 20%, a ogółem w latach 2020-2022 równo 100%. W roku 2021 odnotowany został największy w badanym okresie wzrost liczby dzieci zgłoszonych do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach – 40%. W zakresie liczby dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych, w roku 2021 nastąpił jej spadek w porównaniu do roku 2020 o 50%, przy niewielkim wzroście w roku kolejnym o 50% do roku poprzedniego.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna z siedzibą w Końskich, która zapewnia kompleksową pomoc psychologiczną, pedagogiczną i psychoedukacją dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Wychodząc na przeciw trudnościom lokalnej społeczności, w okresie od 2020 do 2022 r. wsparciem Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Końskich zostało objętych ogółem 2429 dzieci.

Tabela 22. Wsparcie udzielane dzieciom i młodzieży przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Końskich w latach 2020-2022

Rok	Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia	Pomoc w wyborze kierunku kształcenia ei zawodu	Liczba diagnoz dzieci i młodzieży ogółem	Liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomagania i rozwoju	Liczba opinii specyficznych trudnościach w uczeniu się	Liczba wydanych opinii ws. przyjęcia ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadpodstawowej	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	Liczba wydanych orzeczeń o indywidualnym nauczaniu dzieci i młodzieży
2020	728	4	820	17	52	3	135	3	57
2021	735	12	851	34	77	5	115	3	68
2022	966	41	889	42	57	3	159	4	76
SUMA	2429	65	2560	93	186	11	409	10	201

Źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Końskich.

Analiza danych z powyższego okresu wskazuje na tendencję wzrostową, w zakresie liczby dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia poradni. W latach 2020-2022 najwięcej orzeczeń wydano w zakresie potrzeby kształcenia specjalnego – 66%, w zakresie orzeczeń o indywidualnym nauczaniu – 32,4%. Najmniej liczną była grupa dzieci, którym wydano orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych – niespełna 2%. W okresie poddanym analizie najwięcej wydanych opinii dotyczyło specyficznych trudności w uczeniu się – 64,1%. Odsetek opinii o potrzebie wczesnego wspomagania i rozwoju wyniósł w tym okresie 32%, natomiast liczba opinii w sprawie przyjęcia ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadpodstawowej wyniosły 11, co stanowi 3,8%.

W analizowanych latach 65 dzieci skorzystało z pomocy wyborze kierunku kształcenia i zawodu, przy czym najwięcej w roku 2022 – 41, co stanowi 63% ogółu. Zauważalna jest tendencja wzrostowa w zakresie liczby wydanych diagnoz dla dzieci i młodzieży, jak również w zakresie ich korzystania ze specjalistycznego wsparcia.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze:

a) **1 placówka typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi** – Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie;

b) **2 placówki typu rodzinnego:**

- Placówka Rodzinna w Brodach,
- Placówka Rodzinna w Kawęczynie.

Tabela 23. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022

Rok	Typ placówki						Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu koneckiego umieszczonych w pieczy instytucjonalnej poza powiatem
	Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie		Placówka Rodzinna w Brodach		Placówka Rodzinna w Kawęczynie		
	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci	
2020	14	12	8	8	8	9	3
2021	14	14	8	8	8	9	6
2022	14	17	8	8	8	8	7

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

W latach 2020-2022 w Placówce Rodzinnej w Brodach stale przebywało 8 dzieci, co oznacza brak wolnych miejsc. W przypadku Placówki Rodzinnej w Kawęczynie w roku 2020 i 2021 przebywało 1 dziecko ponad stan. W Wielofunkcyjnej Placówce Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie, liczba wychowanków w okresie objętym analizą systematycznie wzrastała: w roku 2021 w stosunki do roku 2020 o blisko 17%, natomiast w 2022 roku w porównaniu z rokiem poprzednim o nieco ponad 21%. Zauważalna jest tendencja wzrostowa umieszczeń dzieci z terenu powiatu koneckiego w placówkach poza powiatem. Wzrost ten w roku 2021 w stosunku do roku 2020 wyniósł 100%, a w roku następnym – blisko 17%.

Powyższe dane wskazują na stałą potrzebę zapewnienia pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodziców naturalnych. Pomimo faktu opuszczania przez wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, nadal obserwuje się braki w zakresie zabezpieczenia miejsc w pieczy zastępczej. Dane dotyczące statystyk w tym zakresie obrazuje poniższa tabela.

Tabela 24. Liczba wychowanków, którzy opuścili placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2020-2022

Rok	Nazwa placówki		
	Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie	Placówka Rodzinna w Brodach	Placówka Rodzinna w Kawęczynie
2020	7	0	0

2021	7	2	0
2022	5	0	1
Suma	17	2	1

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

W latach 2020-2022 najwięcej wychowanków opuściło Wielofunkcyjną Placówkę Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie – łącznie 17 osób. Placówki rodzinne w powyższym okresie opuściły łącznie 3 osoby. Wychowankowie osiągający pełnoletność często korzystają z możliwości pozostania w placówce, co ma znaczący wpływ na statystykę w zakresie zwalniających się miejsc.

Należy nadal rozwijać i wspierać pieczę zastępczą, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej, właściwe standardy świadczonej pomocy oraz taki poziom współpracy między podmiotami udzielającymi dziecku wsparcia, który – jeśli jest to możliwe – pozwoli na przywrócenie dziecka jego rodzinie lub też umożliwi mu funkcjonowanie we właściwy sposób w ramach rodziny zastępczej. Ponadto rekomenduje się propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze oraz warsztaty dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, a także szkolenia dla koordynatorów. Warto zaznaczyć, iż obecne regulacje prawne w zakresie pieczy zastępczej, zakazują tworzenia nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także wprowadzają ograniczenia liczby miejsc w już istniejących placówkach. Powyższe działanie ma na celu przejście z opieki instytucjonalnej na rodzinną i środowiskową, co jest odpowiedzią na potrzebę deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują placówki wsparcia dziennego, których prowadzenie jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Placówka wspiera rodzinę w opiece i wychowaniu dziecka, szczególnie taką, w której występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. Pobyt dziecka w placówce jest bezpłatny oraz dobrowolny (wyjątek stanowi sytuacja, kiedy sąd wydaje postanowienie o konieczności uczęszczania dziecka do placówki). Placówka wsparcia dziennego może pełnić rolę opiekuńczą (świetlice środowiskowe, koła zainteresowań, kluby). Kolejnym typem placówki wsparcia dziennego są placówki typu specjalistycznego, w których organizowane są zajęcia socjoterapeutyczne. Uczęszczają do nich dzieci posiadające zaburzenia zachowania. Placówki wsparcia dziennego mogą być także prowadzone w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę poprzez stosowanie działań animacyjnych, które wyposażą dziecko w umiejętność łatwiejszego porozumiewania się z innymi, współpracy, sprawią, że życie dziecka stanie się bardziej aktywne i twórcze.

Poprzez uczestnictwo dziecka w działaniach realizowanych przez PWD otrzymuje ono wsparcie w prawidłowym rozwoju, nabywa umiejętności pokonywania codziennych trudności, niweluje deficyty w nauce, uczy się poprzez zabawę.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje 8 placówek wsparcia dziennego. W Końskich prowadzone są dwie placówki w formie specjalistyczno – opiekuńczej. W pozostałych gminach funkcjonują świetlice środowiskowe, w tym jedna o charakterze podwórkowym. Liczbę placówek na terenie powiatu koneckiego oraz liczbę dzieci objętych wsparciem w placówkach obrazuje poniższa tabela.

Tabela 25. Liczba placówek wsparcia dziennego na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022 oraz liczba dzieci uczestniczących w ich zajęciach

Gmina	Lata					
	2020		2021		2022	
	Liczba placówek	Liczba dzieci w placówce	Liczba placówek	Liczba dzieci w placówce	Liczba placówek	Liczba dzieci w placówce
Końskie	2	85	2	85	2	85
Stąporków	1	45	1	45	1	45
Radoszyce	0	0	0	0	0	0
Fałków	2	40	2	40	2	40
Smyków	0	0	0	0	0	0
Słupia	1	30	1	30	1	30
Gowarczów	1	30	1	30	1	30
Ruda Maleniecka	1	55	1	55	1	55
SUMA	8	285	8	285	8	285

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Zarówno liczba placówek wsparcia dziennego na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022, jak i liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w tych placówkach, nie ulegała zmianie. Rokrocznie liczba miejsc w tych placówkach była maksymalnie wykorzystana. Dwie placówki funkcjonowały w Końskich i Fałkowie, po jednej w Stąporkowie, Słupi, Gowarczowie i Rudzie Malenieckiej, natomiast w Smykowie i w Radoszycach nie funkcjonowała taka placówka. Blisko 30% uczestników uczęszczało do placówek w Końskich, niespełna 20% - w Rudzie Malenieckiej, niemal 16% - w Stąporkowie, natomiast 14% - w Fałkowie.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje również Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Zdzisławy i Stanisława Bytnarów z siedzibą w Baryczy. Ośrodek ten przeznaczony dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. Jest to jednostka publiczna, której organem prowadzącym jest Powiat Konecki, natomiast organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Kuratorium Oświaty w Kielcach.

Ośrodek wyposażony jest w specjalistyczne sale do nauczania zintegrowanego, klasopracownie przedmiotowe, bibliotekę, salę logopedyczną, informatyczną, gimnastyczną, nowoczesną salę gospodarstwa domowego, świetlicę. W odrębnym budynku mieszczą się niektóre specjalistyczne sale, m.in. sala doświadczania świata, biofeedback, integracji sensorycznej oraz łazienki dla niepełnosprawnych. W budynku szkoły odbywają się zajęcia edukacyjne dla dzieci z różnymi stopniami niepełnosprawności, z zachowaniem zasad integracji, bezpieczeństwa i wzajemnej pomocy między dziećmi. Wśród oferty szkolnej Ośrodka dedykowanej dzieciom z niepełnosprawnością znajdują się :

- Szkoła Podstawowa kl. I-III – zapewnia I etap edukacyjny dla uczniów niepełnosprawnych w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz z dysfunkcjami sprzężonymi. Edukacja obejmuje etap kształcenia zintegrowanego oraz etap kształcenia przedmiotowego. Poszczególne dziedziny wiedzy są ze sobą połączone, przez co przekazywanie wiedzy jest lepiej dostosowane do wieku i możliwości dzieci. Zostało tak zaplanowane, aby zapewnić dzieciom możliwie łagodne i stopniowe przejście z opieki przedszkolnej do nauczania przedmiotowego w wyższych klasach.
- Kształcenie przedmiotowe obejmujące klasy IV - VIII. Treści nauczania, wiadomości i umiejętności przekazywane są dzieciom na poszczególnych przedmiotach. Na wszystkich etapach wychowankowie objęci są rewalidacją indywidualną z zakresu logopedii, gimnastyki korekcyjnej oraz zajęć korekcyjno - kompensacyjnych.
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy, przeznaczona jest dla uczniów niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym. Kształcenie przysposabiające do pracy przeznaczone jest dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym. Nauka trwa 3 lata i w zależności od specyficznych potrzeb i możliwości ucznia, cykl nauki może być wydłużony do 24 roku życia.
- Branżowa Szkoła I stopnia - III etap edukacyjny dla uczniów niepełnosprawnych w stopniu lekkim. Branżowa Szkoła I stopnia w Baryczy kształci młodzież w zawodzie kucharz. Adresowana jest do uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim. Nauka trwa 3 lata.

Szkoła zapewnia naukę teoretycznych przedmiotów zawodowych w szkole, praktyczną naukę zawodu w pracowni szkoły i wiodących zakładach pracy, badania do celów sanitarno-epidemiologicznych, praktyki zawodowe w zakładach pracy,

Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Baryczy zapewnia swoim uczniom możliwość zarówno dziennego dowozu wychowanków na zajęcia oraz internat, w którym uczniowie objęci są fachową i całodobową opieką w dni nauki szkolnej. Placówka obejmuje swoją opieką dzieci i młodzież ze wszystkimi stopniami niepełnosprawności, zarówno w sferze intelektualnej jak i ruchowej oraz z dysfunkcjami sprzężonymi. Dzieci uczęszczające do Ośrodka biorą udział w wycieczkach, konkursach, przeglądach, festiwalach, zawodach i olimpiadach, a także w bezpłatnych turnusach rehabilitacyjnych.

Dane dotyczące liczby uczniów w OSW w Baryczy na przestrzeni lat 2020-2022 zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 26. Liczba dzieci uczęszczających do OSW w Baryczy w latach 2020-2022 z podziałem na dzieci przebywające w internacie oraz liczbę uczniów, którzy zakończyli naukę w ośrodku

Rok	Liczba dzieci uczęszczających do Ośrodka	Liczba dzieci przebywających w Internacie	Liczba dzieci, które opuściły OSW w Baryczy
2020	110	27	8
2021	116	24	9
2022	109	25	8

Źródło: dane Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Baryczy.

W analizowanym okresie liczba dzieci uczęszczających w Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Baryczy utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Najwięcej uczniów odnotowano w roku 2021, w którym również najwięcej dzieci opuściło placówkę. Z oferty internatu najwięcej osób skorzystało w roku 2020-24,5% ogółu uczniów.

Dane zawarte w powyżej tabeli obrazują stan na miesiąc czerwiec danego roku szkolnego, który jest końcem roku sprawozdawczego.

2.2. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób bezdomnych

W obszarze bezdomności dostępne rozwiązania instytucjonalne obejmują ogrzewalnie, noclegownie, schroniska, schroniska z usługami opiekuńczymi, a także mieszkania chronione określone w art. 53 ustawy o pomocy społecznej. Uzupełnieniem instytucjonalnego wsparcia osób w kryzysie bezdomności jest możliwość skierowania osób schorowanych do domu pomocy społecznej albo zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego (lub opiekuńczo – leczniczego).

W okresie od 2020 do 2022 roku do noclegowni/ogrzewali/schronisk zostało ogółem skierowanych 97 osób. Najwięcej osób w kryzysie bezdomności pochodziło z gminy Końskie, następnie z gminy Stąporków.

Jako główne powody bezdomności, ośrodki pomocy społecznej wskazywały uzależnienie – głownie od alkoholu, przemoc, konflikt z prawem oraz trudne sytuacje rodzinne. Informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego, wskazują iż dwie gminy realizowały w powyższym okresie programy wychodzenia z bezdomności (Radoszyce – 3 programy, Słupia – 2).

Największą liczbę udzielonych form wsparcia odnotowano na terenie gminy Końskie i Stąporków. Na terenie gminy Końskie osoby głównie korzystały odpowiednio: ze schronienia, posiłków, zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych oraz pracy socjalnej. Z kolei gmina Stąporków najczęściej udzielała wsparcia osobom bezdomnym w następujących formach: schronienia, udzielaniu poradnictwa specjalistycznego, przyznaniu zasiłku stałego, zasiłku okresowego oraz zasiłku celowego, a także pracy socjalnej oraz opłacania składki zdrowotnej. Ośrodki pomocy społecznej udzielające wsparcia osobom w kryzysie bezdomności współpracowały w powyższym okresie ze Schroniskiem dla Osób Bezdomnych.

2.3. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje osiem ośrodków pomocy społecznej, pod opieką których w ostatnich 3 latach było łącznie 3189 osób niepełnosprawnych, w tym 2963 osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności.

Tabela 27. Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022

Rok	Ogółem liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia ops	Liczba osób niepełnosprawnych w stopniu lekkim	Liczba osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym	Liczba osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym
2020	1094	71	679	344
2021	1060	68	642	350
2022	1017	74	607	336
SUMA	**3171**	**213**	**1928**	**1030**

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Biorąc pod uwagę zestawienie danych z lat 2020-2022, widoczna jest niewielka tendencja spadkowa liczby osób z niepełnosprawnością, korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej. Najliczniejszą grupę stanowią osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności

– nieco ponad 60% ogółu. Najmniej liczną grupę stanowią osoby z niepełnosprawnością w stopniu lekkim - blisko 7%.

Osoby z niepełnosprawnością korzystają na terenie powiatu koneckiego z różnych form wsparcia, realizowanych zarówno przez ośrodki pomocy społecznej, jak i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich. W kwestii działań ośrodków pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych, pomoc taką zapewniają 4 ośrodki na terenie powiatu. Oferują one dostęp do różnych form aktywności w postaci m. in zajęć gimnastycznych, artystycznych, korekcyjnych, dostępu do siłowni zewnętrznej lub biblioteki z dostępem do internetu. Jedynie na terenie dwóch gmin (tj. Końskie i Stąporków), osoby z niepełnosprawnością mogą korzystać z oferty placówek, które zapewniają dostęp do różnorodnych form aktywności. W Końskich jest to Dom Dziennego Pobytu, natomiast w Stąporkowie - Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy. Ponadto w Stąporkowie dzieci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z zajęć opiekuńczo-specjalistycznych w Placówce Wsparcia Dziennego. W pozostałych 3 gminach osoby niepełnosprawne nie mają oferty umożliwiającej skorzystanie z takich form aktywności.

Na terenie powiatu koneckiego żadna gmina nie prowadzi działań reintegracyjnych w postaci Centrów lub Klubów Integracji Społecznej. Spośród ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu, 4 przystępują do rządowych programów konkursowych, mających na celu świadczenie usług dla osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku ośrodków umożliwiających korzystanie z formy wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej. Trzy ośrodki nie mają w swojej ofercie takiej możliwości. Poniższa tabela prezentuje tendencje wzrostową w zakresie korzystania z takiej formy wsparcia.

Tabela 28. Liczba osób objętych wsparciem opieki wytchnieniowej w latach 2020-2022

OPS	Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej					
	2020		2021		2022	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
MGOPS Radoszyce	0	0	3	0	6	0
MGOPS Końskie	0	0	0	0	16	5
MGOPS Stąporków	0	0	4	1	3	1
GOPS Słupia Konecka	0	0	0	0	1	0
Razem	0	0	7	1	25	6

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

W roku 2020 w żadnym z ośrodków deklarujących dostęp do opieki wytchnieniowej nie było osób, które skorzystały z takiej formy pomocy. Dopiero od 2021 roku widać wzrost zainteresowania tą formą wsparcia, gdyż skorzystało wówczas 8 osób, natomiast rok później

skorzystało 31 osób, co stanowi wzrost o blisko 300%. Najczęściej z opieki wytchnieniowej korzystały kobiety, które w roku 2021 stanowiły 85,7%, natomiast w kolejnym roku - 76%.

Kolejną usługą dla osób z niepełnosprawnością jest dostęp do asystenta osoby niepełnosprawnej. Taką usługę w swojej ofercie posiadają 3 ośrodki w powiecie koneckim, tj. MGOPS w Radoszycach, MGOPS w Stąporkowie oraz GOPS w Smykowie.

Tabela 29. Liczba osób objętych wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej w latach 2020-2022

OPS	Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej						Suma
	2020		2021		2022		
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	
MGOPS Radoszyce	1	2	2	2	4	2	13
GOPS Smyków	0	0	0	0	2	1	3
MGOPS Stąporków	0	0	0	0	4	2	6
Razem	1	2	2	2	10	5	22

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Dostęp do usług asystenta osoby niepełnosprawnej najdłużej zapewnia MGOPS w Radoszycach, który w latach 2020 i 2021 jako jedyny miał w swojej ofercie taką usługę. W roku 2022 także GOPS w Smykowie oraz MGOPS w Stąporkowie objęły wsparciem asystenta 9 osób niepełnosprawnych. Zdecydowany wzrost liczby osób, które skorzystały ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej, odnotowano w roku 2022, wówczas z tej formy pomocy skorzystało 15 osób.

Tabela 30. Liczba asystentów osób niepełnosprawnych zatrudnionych w OPS w latach 2020-2022

OPS	Liczba zatrudnionych asystentów osób niepełnosprawnych		
	2020	2021	2022
MGOPS Radoszyce	3	4	4
GOPS Smyków	0	0	3
MGOPS Stąporków	0	0	6
Razem	3	4	13

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Największą dostępność do usług asystenta osoby niepełnosprawnej zapewnia MGOPS w Stąporkowie, w którym zatrudnionych było 6 asystentów w 2022 roku. W GOPS w Smykowie 2022 roku zatrudnionych było 3 takich asystentów. Należy jednak zaznaczyć, że jedynie MGOPS w Radoszycach zapewnia dostęp do tej usługi od 2020 roku, który zatrudniał wówczas 3 asystentów, natomiast w późniejszych latach (tj. 2021 i 2022) było zatrudnionych 4 asystentów osób niepełnosprawnych.

Wszystkie ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego zapewniają dostęp do usług opiekuńczych świadczonych w środowisku lokalnym.

Tabela 31. Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi świadczonymi w środowisku w latach 2020-2022

OPS	Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi w gminach powiatu koneckiego						Suma
	2020		2021		2022		
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	
MGOPS Radoszyce	38	13	34	12	26	5	128
MGOPS Końskie	68	21	76	20	65	26	276
MGOPS Stąporków	21	17	18	15	19	15	105
GOPS Ruda Maleniecka	1	0	1	0	1	0	3
GOPS Gowarczów	2	2	0	0	1	0	5
GOPS Smyków	0	3	1	3	2	2	11
GOPS Fałków	6	3	7	2	6	2	26
GOPS Słupia Konecka	25	7	17	6	18	9	82
Razem	161	66	154	58	138	59	636

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Zestawienie danych wskazuje, że na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba osób z niepełnosprawnością pozostaje na zbliżonym poziomie, mianowicie w 2020 roku łącznie 227 osób skorzystało z usług opiekuńczych w środowisku lokalnym. Rok później liczba ta nieznacznie zmalała do 212 osób, natomiast w roku 2022 z usług opiekuńczych skorzystało 197 osób. Powyższe dane wskazują na tendencję spadkową liczby osób korzystających z usług opiekuńczych, świadczonych w środowisku.

Trudniejsza sytuacja zauważalna jest w dostępie do specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w środowisku, ponieważ taką możliwość zapewnia jedynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskich.

W sferze współpracy jednostek pomocy społecznej widoczny jest deficyt organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Jedynie na terenie trzech gmin funkcjonują stowarzyszenia, które działają m. in na rzecz osób niepełnosprawnych. Również usługa w postaci „pomocy sąsiedzkiej" jest realizowana jedynie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskich. Jak wynika z danych przekazanych przez jednostkę, w roku 2020 z takiej pomocy skorzystały 3 osoby, rok później - 2, natomiast w roku 2022 - 3 osoby.

W ramach rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością działają: Warsztat Terapii Zajęciowej w Końskich, Powiatowy Urząd Pracy w Końskich i Zakład Aktywności Zawodowej w Końskich.

Tabela 32. Liczba uczestników WTZ w Końskich w latach 2020-2022 w podziale na gminy

Gmina	Liczba uczestników WTZ		
	2020	2021	2022
Końskie	26	26	26
Radoszyce	1	1	1
Gowarczów	1	1	1
Ruda Maleniecka	1	1	1
Fałków	1	1	1
Razem	30	30	30

Źródło: dane pozyskane z Warsztatu Terapii Zajęciowej w Końskich.

W WTZ w Końskich co roku uczestniczy 30 osób. Zdecydowana większość uczestników pochodziła z terenu miasta Końskie, którzy stanowili blisko 87% ogółu. Z czterech gmin: Radoszyce, Gowarczów, Ruda Maleniecka i Fałków uczestniczyło w WTZ po jednej osobie, natomiast z pozostałych 3 gmin: Stąporków, Smyków i Słupia Konecka nie było uczestników.

Uczestnictwo w zajęciach Warsztatu cieszy się co prawda malejącym zainteresowaniem wśród niepełnosprawnych mieszkańców powiatu koneckiego, jednak rokrocznie tworzona jest lista osób oczekujących na zakwalifikowanie do uczestnictwa w zajęciach. Dane w tym zakresie obrazuje poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 33. Osoby oczekujące na zakwalifikowanie do uczestnictwa w WTZ w Końskich w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób	
	Kobiety	Mężczyźni
2020	2	4
2021	1	2
2022	1	1

Źródło: dane pozyskane z Warsztatu Terapii Zajęciowej w Końskich.

Zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn oczekujących na zakwalifikowanie do uczestnictwa w WTZ w Końskich w latach 2020-2022 ulegała zmniejszeniu. Na koniec 2022 roku tylko dwie osoby widniały na liście oczekujących.

W kwestii potrzeb, WTZ w Końskich dostrzega konieczność doposażenia pracowni komputerowej oraz pracowni rehabilitacyjnej. W najbliższym czasie Warsztat nie zamierza poszerzać działalności w zakresie liczby miejsc.

Tabela 34. Koszty działalności WTZ w Końskich w latach 2020-2022

Rok	Środku PFRON	Środki własne powiatu	Suma
2020	614.880	78.320	693.200
2021	650.880	72.320	723.200
2022	776.880	86.320	863.200

Źródło: dane pozyskane z Warsztatu Terapii Zajęciowej w Końskich.

W okresie poddanym analizie zauważalny jest systematyczny wzrost środków wydatkowanych na działalność WTZ w Końskich, która w zdecydowanej większości finansowana jest ze środków PFRON (około 90%).

Jednostką powiatową działającą w zakresie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością jest Powiatowy Urząd Pracy w Końskich. Dane pozyskane z tej instytucji przedstawiające informacje dot. liczby osób niepełnosprawnych widniejących w rejestrze osób bezrobotnych, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Bezrobotne osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Końskich w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób		OGÓŁEM
	Kobiety	Mężczyźni	
2020	94	143	237
2021	111	112	223
2022	117	123	240

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich.

Z danych pozyskanych od tej instytucji wynika, że w latach 2020-2022 w rejestrze osób bezrobotnych wykazanych było 700 osób z niepełnosprawnościami, przy czym odsetek mężczyzn był o 17,4% większy, niż odsetek kobiet. Najwięcej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych było w roku 2022.

Tabela 36. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w latach 2020-2022

Rok	Liczba zatrudnionych		Kobiety		Mężczyźni	
	Ogółem	W tym w zakładach pracy chronionej	Ogółem	W tym w zakładach pracy chronionej	Ogółem	W tym w zakładach pracy chronionej
2020	171	1	91	0	80	1
2021	175	2	90	0	85	2
2022	214	3	117	0	97	3

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich.

Obserwowana jest tendencja wzrostowa zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2020-2022. Widoczna jest niewielka przewaga kobiet w tym zakresie, przy czym w zakładach pracy chronionej zatrudnienie znaleźli tylko mężczyźni. Świadczy to o zwiększaniu aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością.

Tabela 37. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2020-2022

Rok	Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych które podjęły zatrudnienie	% zatrudnienia osób niepełnosprawnych
2020	237	171	72,15%
2021	223	175	78,48%
2022	240	214	89.17%

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich.

W okresie objętym analizą nastąpił wzrost wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, który był wyższy w roku 2022 w stosunku do roku 2021 i wyniósł 10,69%.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatów, które mogą być finansowane ze środków PFRON.

Tabela 38. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez PCPR w Końskich w latach 2020-2022

Rodzaj dofinansowania	2020			2021			2022		
	Kwota wydatkowana	Wnioski zgłoszone	Wnioski zrealizowane	Kwota wydatkowana	Wnioski zgłoszone	Wnioski zrealizowane	Kwota wydatkowana	Wnioski zgłoszone	Wnioski zrealizowane
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	271.661,61	374	274	431.595,00	370	350	572.760,09	398	382
likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	283.492,91	171	89	403.617,00	133	106	411.823,58	134	108
sport, kultura, rekreacja i turystyka	2.664,00	2	2	22.000,00	2	2	68.290,00	4	4
uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	159.605,95	561	128	222.000,00	193	144	304.068,00	253	194
usługa tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUMA	717.424,47	1108	493	1.079.212,00	698	602	1.356.941,67	789	688

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

W latach 2020-2022 wzrastała łączna kwota wydatkowana na dofinansowania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Wzrost ten wynosił odpowiednio 50,4% w roku 2021 oraz 25,7% w roku 2022. Większość środków rokrocznie przeznaczana była na dofinasowania do: zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze; likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych oraz uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. W latach poddanych analizie nie wpłynął żaden wniosek na dofinansowanie do usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.

Tabela 39. Pilotażowy program PFRON „Aktywny samorząd" w latach 2020-2022

Rok	Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota zawartych umów
2020	Moduł I	32	25	150.629,09
	Moduł II	131	87	285.657,50
	Moduł III	271	254	279.500,00
2021	Moduł I	43	37	321.327,00
	Moduł II	89	85	284.479,50
	Moduł III	0	0	0
2022	Moduł I	49	46	584.197,00
	Moduł II	109	108	350.401,00
	Moduł III	0	0	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

W ramach pilotażowego programu PFRON „Aktywny samorząd" realizowane są następujące formy wsparcia:

a) Moduł I: Obszar A – likwidacja bariery transportowej, Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się, Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką),.

b) Moduł II skupia się na wsparciu osób z niepełnosprawnością, które chcą uzyskać wykształcenie na poziomie wyższym,

c) Moduł III dotyczy udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi.

Analiza danych z powyższej tabeli wskazuje na rosnące kwoty zawieranych umów na Moduł I. W roku 2021 nastąpił wzrost o 113.3% w stosunku do roku 2020. Natomiast w roku 2022 kwota zawartych umów na Moduł I wzrosła o 81,8% w stosunku do roku 2021. Rokrocznie rośnie liczba osób ubiegających się o dofinansowanie. W roku 2022 liczba złożonych wniosków była większa o 53,1% w stosunku do roku 2020. Tendencja wzrostowa występuje również w zakresie liczby zrealizowanych wniosków na Moduł I-wzrost o 84% w roku 2022, w stosunku do roku 2020.

Kwoty zawieranych umów na Moduł II w latach 2020 i 2021 utrzymywały się na podobnym poziomie, natomiast w roku 2022 kwota wzrosła o 23,17%. Najwięcej osób ubiegało się na dofinansowanie z Modułu II w roku 2020. Rok później odnotowano spadek o 47,19%, natomiast w roku 2022 wzrosła liczba złożonych wniosków. W latach 2020 i 2021 liczba zrealizowanych wniosków z Modułu II utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku 2022 odnotowano wzrost realizacji tych wniosków o 24,1%.

Z dofinansowania z Modułu III uczestnicy skorzystali jedynie w roku 2020. Spośród 271 złożonych wniosków, zrealizowano 254 co stanowi 93,7% ogółu złożonych wniosków o dofinansowanie. Kwota zawartych umów wynosiła 279.500,00 zł.

W okresie od 01.09.2021 r. do 30.09.2021 r. PCPR w Końskich realizowało dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych, w związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczpospolitej Polskiej stanem epidemii wywołanym wirusem SARS-Cov-2 w ramach Modułu IV programu pn. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi". Beneficjentami programu byli uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej w Końskich oraz Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Stąporkowie. Zakupiono dla nich paczki żywnościowe o wartości 299,72 zł na osobę oraz środki ochrony osobistej o wartości 139,97 zł na osobę. Dodatkowo dla uczestników WTZ w Końskich oraz osób z ich najbliższego otoczenia, zorganizowano pięciodniowy wyjazd integracyjno – rekreacyjny do Zakopanego, mający na celu poprawę kondycji psychicznej osób niepełnosprawnych po długim okresie izolacji oraz odbudowanie kontaktów społecznych. Łączne wydatki związane z realizowanym przez PCPR w Końskich dodatkowym wsparciem na rzecz osób niepełnosprawnych w celu łagodzenia skutków wywołanych wirusem SARS-Cov-2 wyniosły 58.789,85 zł.

W roku 2022 PCPR w Końskich przystąpił do realizacji programu „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!" Dostępne Mieszkanie oraz Mieszkanie dla Absolwenta. Celem obu programów jest wzrost niezależności oraz ułatwienie aktywności zawodowej i społecznej osoby z niepełnosprawnością. W przypadku programu „Mieszkanie dla Absolwenta" jest to zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności, a przedmiotem dofinansowania są koszty wynajęcia mieszkania, ponoszone w okresie 36 miesięcy. Natomiast w przypadku programu „Dostępne Mieszkanie" jest to zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych, a dofinansowanie obejmuje koszty zmiany niedostępnego mieszkania. Do końca roku 2022 do PCPR w Końskich nie wpłynął żaden wniosek dotyczący dofinansowania do ww. programów.

Oprócz wsparcia oferowanego osobom niepełnosprawnym w środowisku lokalnym, istnieją instytucjonalne formy pomocy. Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować, której nie można zapewnić pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające

i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej, tj.:

- Dom Pomocy Społecznej "Cichy Zakątek" w Końskich, który przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych i dysponuje 150 miejscami.
- Dom Pomocy Społecznej "Etola" w Rudzie Pilczyckiej, który jest przeznaczony dla dorosłych mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie i dysponuje 120 miejscami.

Tabela 40. Liczba osób niepełnosprawnych skierowanych do DPS w latach 2020-2022

OPS	Liczba osób niepełnosprawnych skierowanych do DPS		
	2020	2021	2022
MGOPS Radoszyce	1	5	1
MGOPS Końskie	3	14	12
MGOPS Stąporków	3	3	2
GOPS Ruda Maleniecka	0	1	0
GOPS Gowarczów	0	0	1
GOPS Smyków	0	1	0
GOPS Fałków	0	4	2
GOPS Słupia Konecka	2	2	7
Rzazem	**9**	**30**	**25**

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Z danych pozyskanych z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego wynika, że na przestrzeni lat 2020-2022 zostało w sumie umieszczonych 64 osoby, przy czym najwięcej umieszczeń nastąpiło w roku 2021. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych uzyskała skierowania z MGOPS Końskie.

Poniżej zamieszczona tabela zawiera dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych przebywających w publicznych domach pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego. Zawiera również dane dotyczące utrzymywania kontaktów pensjonariuszy z członkami rodziny, a także liczba osób które powróciły do środowiska lokalnego.

Tabela 41. Liczba osób niepełnosprawnych przebywających w publicznych domach pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022, z uwzględnieniem powrotów do środowiska lokalnego i utrzymywania kontaktu z rodziną

Dom Pomocy Społecznej	Rok	Liczba osób przebywających w placówce	Liczba osób które powróciły do środowiska lokalnego	Liczba osób utrzymujących kontakt z rodziną
	2020	163	1	102
	2021	166	3	105

DPS „Cichy Zakątek" w Końskich	2022	162	0	107
DPS „Etola" w Rudzie Pilczyckiej	2020	112	0	37
	2021	113	1	33
	2022	113	0	35

Źródło: dane pozyskane z domów pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba pensjonariuszy w DPS utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W DPS w Końskich znikoma liczna osób powróciła do środowiska lokalnego, pomimo iż blisko 60% mieszkańców utrzymuje kontakt z rodziną. W Domu Pomocy Społecznej w Rudzie Pilczyckiej sytuacja wygląda podobnie, jeśli chodzi o powrót mieszkańców do środowiska lokalnego. Tylko w roku 2021 jedna osoba opuściła DPS. Zdecydowana większość mieszkańców DPS „Etola" nie utrzymuje kontaktu z rodziną, ponieważ dotyczy to jedynie około 30% pensjonariuszy.

Żaden dom pomocy społecznej nie ma możliwości utworzenia mieszkania chronionego/wspieranego na swoim terenie. Jedynie DPS w Końskich deklaruje, że posiada zasoby kadrowe do utworzenia takiego mieszkania. W żadnym DPS nie przeprowadzono na chwilę obecną rozeznania dotyczącego wytypowania mieszkańców, którzy mogliby skorzystać z mieszkania tego typu.

Z ankiet nadesłanych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego wynika, że większość z nich dostrzega potrzebę posiadania mieszkania wspomaganego dla osób niepełnosprawnych. Należy zaznaczyć, że żaden z ośrodków nie posiada zasobów lokalowych ani finansowych, możliwych do zagospodarowania na mieszkanie wspomagane. Natomiast tylko dwa ośrodki deklarują, iż posiadają wystarczające zasoby kadrowe do stworzenia takiego mieszkania.

2.4. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób starszych

Podstawowym celem odnośnie osób starszych jest jak najdłuższe podtrzymywanie ich autonomii i zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez umożliwienie samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w którym przeżyli wcześniejsze etapy życia i do którego przywykli. Dlatego też w przypadku tej kategorii osób szczególnego znaczenia nabierają: usługi opiekuńcze, usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, usługi sąsiedzkie, wolontariat,

teleopieka oraz infrastruktura środowiskowa, np. w postaci dziennych domów pomocy, klubów seniora, kluby samopomocy oraz mieszkań wspomaganych.

Formalna opieka nad osobami starszymi może być świadczona jako opieka środowiskowa i domowa, tj. świadczone usługi zapewniane są w miejscu zamieszkania podopiecznego. Aby profesjonalna opieka domowa miała szansę rozwijać się w Polsce, musi pokonać wiele problemów i barier. Głównymi wyzwaniami są: starzejące się społeczeństwo, niewystarczające informacje o dostępnych usługach, ograniczone zasoby finansowe pomocy społecznej oraz konieczność wprowadzenia współodpłatności za tego typu usługi.

Z danych zebranych z ośmiu ośrodków pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie poszczególnych gmin z terenu powiatu koneckiego wynika, iż wciąż liczną grupą odbiorców korzystających ze wsparcia OPS są osoby powyżej 60 roku życia. Z pomocy korzystają przede wszystkim osoby samotne, nieposiadające wsparcia osób najbliższych.

Dane zawarte w poniższej tabeli wskazują na konieczność zapewnienia odpowiedniej opieki i wsparcia osobom samotnym, świadczonego w miejscu ich zamieszkania, na takim poziomie, aby mogły jak najdłużej funkcjonować w środowisku lokalnym.

Tabela 42. Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych pomocą ośrodków					
	Kobieta	Mężczyzna	Miasto	Wieś	Samotnie gospodarująca	Osoba funkcjonująca w rodzinie
2020	459	221	204	476	497	183
2021	446	211	206	451	481	176
2022	407	207	203	411	463	151

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Z różnych form wsparcia oferowanych przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie koneckim w zdecydowanej większości korzystają kobiety – nieco ponad 67%. Zauważalna jest jednak tendencja spadkowa liczby osób starszych będących beneficjentami OPS. Większość osób starszych, korzystających z pomocy ośrodków, to mieszkańcy terenów wiejskich, którzy stanowili blisko 70%. Dominującą grupę osób starszych stanowią osoby samotnie gospodarujące (74%).

W latach 2020-2022 ośrodki pomocy społecznej działające na terenie powiatu koneckiego udzieliły osobom starszym wsparcia finansowego w postaci: zasiłków celowych, okresowych, programów rządowych, zasiłków stałych oraz dopłat do pobytu w domu pomocy społecznej.

Tabela 43. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających ze wsparcia finansowego OPS w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem finansowym	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	235	103
2021	216	120
2022	194	117
Suma	645	340

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

W latach 2020-2022, wśród beneficjentów OPS w wieku 60+ i 65+ kobiety stanowiły 65,5%, przy czym ich największy odsetek zanotowany został w roku 2021. W tymże roku również liczba mężczyzn była największa w okresie objętym analizą.

W latach 2020-2022 Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu koneckiego udzieliły osobom starszym wsparcia niefinansowego w postaci: produktów spożywczych z banku żywności, usług asystenta osoby niepełnosprawnej, usług opiekuńczych, odpłatności za pobyt w DPS. Ponadto rodziny zostały objęte wsparciem pracownika socjalnego. Szczegółową liczbę osób objętych wsparciem niefinansowym obrazują poniższe tabele.

Tabela 44. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających ze wsparcia niefinansowego OPS w latach 2020-2022.

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem rzeczowym		
	Kobieta	Mężczyzna	Ogółem
2020	147	66	213
2021	141	65	206
2022	127	57	184

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Według danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego, osoby w wieku 60+ i 65+, najczęściej korzystają z usług m. in.: asystenta osobistego osoby, usług opiekuńczych, opłat za dom pomocy społecznej, zapewnienia schronienia, produktów spożywczych z banku żywności.

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące liczby osób starszych, korzystających ze wsparcia OPS w formie dożywiania.

Tabela 45. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających ze wsparcia w formie dożywiania w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem w formie dożywiania		
	Kobieta	Mężczyzna	Ogółem
2020	49	34	83
2021	30	27	57
2022	26	26	52

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Analiza powyższej tabeli wskazuje na malejącą liczbę osób starszych korzystających z formy wsparcia w postaci dożywiania w latach 2020-2022. W roku 2022 liczba osób starszych korzystających z możliwości dożywiania spadła o 62,6% w stosunku do roku 2020. W latach 2020 i 2021 dane wskazywały, iż kobiety częściej korzystały z tej formy wsparcia, natomiast w roku 2022 zarówno liczba kobiet jak i mężczyzn objętych tym wsparciem wynosiła 26.

Tabela 46. Liczba osób w wieku 60+, 65+ z poszczególnych gmin, z którymi prowadzona jest praca socjalna

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ z którymi prowadzona jest praca socjalna	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	359	200
2021	365	206
2022	339	192

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Analiza powyższych danych wskazuje, iż liczba osób, z którymi w latach 2020 – 2022 prowadzona była praca socjalna utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Z danych liczbowych pozyskanych z OPS funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego wynika, iż większą grupę osób korzystających z pracy socjalnej jest grupa kobiet.

Wsparcie usługowe

W sytuacji konieczności wsparcia seniora w zaspokajaniu codziennych potrzeb, gdy osoba starsza wymaga opieki, organizacją wsparcia w pierwszej kolejności zajmuje się rodzina.
Biorąc pod uwagę, iż na terenie Powiatu Koneckiego liczba osób starszych samotnie gospodarujących, jest wysoka należy zaznaczyć, iż taka osoba może liczyć na szerokie wsparcie usługowe w postaci: usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, świadczonych w miejscu zamieszkania, usług opiekuńczych świadczonych w dziennym ośrodku wsparcia.
Na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022 wsparcie w postaci różnego rodzaju usług, realizowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej oraz liczbę objętych tym wsparciem osób starszych obrazują poniższe tabele.

Tabela 47. Wsparcie w postaci pomocy sąsiedzkiej realizowane przez OPS-y na terenie powiatu koneckiego w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem (pomoc sąsiedzka)	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	3	1
2021	5	0
2022	4	0

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Wsparcie w formie pomocy sąsiedzkiej realizowana jest jedynie przez dwa Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego. W latach 2020-2022 pomocą sąsiedzką objęto jednego mężczyznę, pozostałe osoby wskazane w tabeli nr 11 stanowią kobiety.

Tabela 48. Liczba osób w wieku 60+, 65+ doznających przemocy w rodzinie w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ będących osobami doznającymi przemocy	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	65	24
2021	60	9
2022	58	11

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Dane z powyższej tabeli wskazują, iż wśród osób doznających przemocy są również osoby starsze, wśród których przeważającą grupę stanowią kobiety.

Tabela 49. Wsparcie w postaci usług asystenckich skierowane do seniorów na terenie powiatu koneckiego w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem asystenta	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	1	0
2021	2	0
2022	7	1

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, obserwuje się tendencję wzrostową udzielanych usług asystenckich odnoście grupy osób starszych. Znaczny wzrost udzielanego w tym zakresie wsparcia obserwuje się w roku 2022. Wsparcie w postaci usług asystenckich oferują dwa OPS-y funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego.

Tabela 50. Usługi w postaci opieki wytchnieniowej dla opiekunów seniorów na terenie powiatu koneckiego w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem w formie opieki wytchnieniowej	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	0	0
2021	1	1
2022	5	3

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli należy wskazać, iż wsparcie w postaci opieki wytchnieniowej na terenie powiatu koneckiego zapoczątkowano w roku 2021. Pomocy w tym zakresie udzielono jednej kobiecie i jednemu mężczyźnie. W roku 2022 tą formą wsparcia objęto 5 kobiet i 3 mężczyzn.

Tabela 51. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających z usług opiekuńczych ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych usługami opiekuńczymi	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	180	54
2021	182	54
2022	165	49

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Wszystkie ośrodki pomocy społecznej realizują wsparcie dla osób starszych w postaci usług opiekuńczych. Przeważającą grupą, przeciętnie trzykrotnie większą korzystającą z tego rodzaju wsparcia są kobiety.

Tabela 52. Liczba osób w wieku 60+, 65+ z terenu powiatu koneckiego korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	
	Kobieta	Mężczyzna
2020	5	0
2021	4	0
2022	4	0

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane są tylko przez jeden ośrodek pomocy społecznej funkcjonujący na terenie powiatu koneckiego. Tego typu wsparciem w latach 2020 -2022 objęto wyłącznie kobiety.

Żaden ośrodek pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego nie prowadzi wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz nie oferuje usługi transportowej dla seniorów.

Kluby Seniora

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują trzy rodzaje ośrodków wsparcia dla osób starszych, tj. Dom Dziennego Pobytu, Klub Seniora, Dzienny Dom Senior +.

Zauważalne jest wzrastające zainteresowanie seniorów taką formą wsparcia, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 53. Liczba seniorów korzystających z usług ośrodków wsparcia dziennego na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022

Rok	Rodzaj ośrodka wsparcia	Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych wsparciem	
		Kobieta	Mężczyzna
2020	Dom Dziennego Pobytu, Klub Seniora, Dzienny Dom Senior +	80	18
2021		155	62
2022		155	59

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

WSPARCIE INSTYTUCJONALNE

Domy pomocy społecznej

Osoby starsze, podobnie jak osoby z niepełnosprawnościami, mają możliwość skorzystania ze wsparcia instytucjonalnego. Osoba starsza wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, która nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Pobyt ma charakter całodobowy, a mieszkańcy są kierowani do placówki na pobyt stały. Osobę umieszcza się w odpowiednim domu, zgodnie ze wskazaniem lekarskim. Jak już wskazano, na terenie powiatu koneckiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej „Cichy Zakątek" w Końskich, który dysponuje 150 miejscami i przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- Dom Pomocy Społecznej „Etola" w Rudzie Pilczyckiej, jest placówką przeznaczoną dla 120 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie.

Wskaźnik wykorzystania miejsc w poszczególnych DPS-ach:

Dom Pomocy Społecznej „Cichy Zakątek" w Końskich – **99,33%,**

Dom Pomocy Społecznej „Etola" w Rudzie Pilczyckiej – **95,00%.**

Tabela 54. Średni miesięczny koszt (w zł) utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022

Rok	Dom Pomocy Społecznej „Cichy Zakątek" w Końskich	Dom Pomocy Społecznej „Etola" w Rudze Pilczyckiej
2020	3.750,00	3.500,00
2021	4.200,00	4.000,00
2022	4.640,00	4.450,00

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Jak wskazuje powyższa tabela, średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej z roku na rok wzrasta. Wzrost kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej ustalany jest corocznie przez starostę prowadzącego dom pomocy społecznej i jego wartość wynika z wysokości wskaźnika cen towarów i usług ustalonego na dany rok.

W związku z rosnącymi kosztami utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej wiele gmin decyduje się na zapewnienie zwiększonej opieki środowiskowej, w tym specjalistycznej kosztem zapewnienia opieki instytucjonalnej.

Tabela 55. Liczba osób w wieku 60+, 65+ z poszczególnych gmin powiatu koneckiego, skierowanych do domów pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

Rok	Ogółem liczba osób w wieku 60+, 65+ skierowanych do domu pomocy społecznej		Liczba osób w wieku 60+, 65+ skierowanych do domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym		Liczba osób w wieku 60+, 65+ skierowanych do prywatnych domów pomocy społecznej	
	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna
2020	14	10	10	4	4	6
2021	7	14	5	7	2	7
2022	8	4	5	3	3	1

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Analizując dane zawarte w tabeli nr 55 zauważa się, że liczba osób kierowanych do domów pomocy społecznej (instytucjonalna forma wsparcia) maleje.

Tabela 56. Liczba osób w wieku 60+, 65+ skierowanych do domów pomocy społecznej w latach 2020 – 2022 w podziale na typ domu

Typ domu pomocy społecznej	Ogółem liczba osób skierowanych do domu pomocy społecznej w wieku 60+, 65+		
	2020	2021	2022
Dla osób w podeszłym wieku	4	7	2
Dla osób przewlekle somatycznie chorych	6	6	3
Dla osób przewlekle psychicznie chorych	12	6	7
Dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	0	1	0
Dla osób niepełnosprawnych fizycznie	1	0	0
Dla osób uzależnionych od alkoholu	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Mając na uwadze powyższą tabelę należy podkreślić, że największą grupą osób starszych kierowanych do instytucjonalnego wsparcia są osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 57. Liczba osób w wieku 60+, 65+ przebywających w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym.

Typ domu pomocy społecznej	Ogółem liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej w wieku 60+, 65+		
	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Dla osób w podeszłym wieku	14	14	13
Dla osób przewlekle somatycznie chorych	15	17	15
Dla osób przewlekle psychicznie chorych	37	37	36
Dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	3	3	4
Dla osób niepełnosprawnych fizycznie	1	0	0
Dla osób uzależnionych od alkoholu	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Analogicznie do liczby osób skierowanych do poszczególnych typów domów pomocy społecznej, największą grupą osób przebywających w domach pomocy społecznej stanowią osoby starsze przewlekle psychicznie chore.

Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku

Działalność tych placówek jest skierowana do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są zainteresowane usługami w systemie usług publicznych, dlatego wybierają zakup usługi w ramach umowy cywilnoprawnej. Podmiot prowadzący placówkę zobowiązuje się świadczyć usługi na zasadach umówionych z klientem i na czas z nim umówiony.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują cztery niepubliczne placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, tj.:

- Ośrodek Opiekuńczy „Barbara" w Wielkiej Wsi – liczba miejsc zgodnie z rejestrem: 44;
- Dom Opieki „Pogodna jesień" w Odrowążu - liczba miejsc zgodnie z rejestrem: 9;
- „Kompleks Opiekuńczy u Stępniów" w Koziej Woli - liczba miejsc zgodnie z rejestrem: 100;
- „Tęczowe Zacisze" w Kamiennej Woli - liczba miejsc zgodnie z rejestrem: 32.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich nie posiada danych dotyczących liczby osób starszych przebywających w ww. placówkach.

Zakład Opiekuńczo - Leczniczy

Do zakładu opiekuńczo – leczniczego lub pielęgnacyjno – opiekuńczego trafiają osoby, które spełniają minimum dwa podstawowe kryteria: wymagają stałej opieki i pielęgnacji, w tym procesu leczenia oraz po badaniu skalą Barthel nie przekraczają 40 punktów w skali samodzielności. Zakłady te zabezpieczają pobyt całodobowy, jednak o charakterze okresowym, do czasu poprawy stanu zdrowia.

Na terenie powiatu koneckiego Zakład Opiekuńczo – Leczniczy funkcjonuje przy Zespole Opieki Zdrowotnej w Końskich. Poniższa tabela określa liczbę osób starszych przebywających w ZOL w latach 2020-2022.

Tabela 58. Liczba osób starszych korzystających ze wsparcia ZOL przy ZOZ w Końskich w latach 2020-2022

Zakład Opiekuńczo – Leczniczy	Liczba osób objętych wsparciem		
	2020	2021	2022
	65	107	60

Źródło: dane Zakładu Opieki Zdrowotnej w Końskich.

2.5. Analiza zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi

Z danych pozyskanych na potrzeby sporządzenia lokalnego planu DI wynika, że gminą, która obejmuje wsparciem największą liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi, jest gmina Końskie (2020 – 90 osób, 2021 – 80, 2022 - 81). W gminie Gowarczów, w roku 2020 i 2021 wsparciem zostało objętych 12 osób, natomiast w roku 2022 – 10 osób. W gminie Fałków liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych pomocą ośrodka wynosiła: 2020 rok – 5, 2021 rok - 6, 2022 rok – 4. Pozostałe gminy z terenu powiatu koneckiego nie wykazały w przekazanych przez PCPR ankietach danych osób z zaburzeniami psychicznymi, korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej.

Na terenie powiatu koneckiego tylko w trzech gminach: Końskie, Stąporków i Radoszyce, świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ich organizowanie, w odróżnieniu od specjalistycznych usług opiekuńczych, które są zadaniem własnym gminy, należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Poniżej zamieszczone zostały tabele prezentujące rodzaje świadczonych na terenie powiatu koneckiego specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela 59. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie gminy Końskie w latach 2020 – 2022

Rodzaj usługi	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających z usług w latach:			w tym liczba osób samotnie gospodarujących		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia						
interwencje i pomoc w życiu w rodzinie	7	4	3	5	2	1
pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	7	4	3	5	2	1
wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0	0	0	0
pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi	7	4	3	5	2	1
pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia	8	8	10	6	2	8
pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych	8	8	10	6	2	8
uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych	8	8	10	6	2	8
pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece	8	8	10	6	2	8
pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania	8	8	10	6	2	8
w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny	8	8	10	6	2	8
pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia	8	8	10	6	2	8
pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych	8	8	10	6	2	8

rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii	3	2	4	2	2	3
współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych	3	2	4	2	2	3
pomoc mieszkaniowa, w tym:						
w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat	0	0	0	0	0	0
w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,	0	0	0	0	0	0
kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu	0	0	0	0	0	0
zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (z późn. zm.)	13	16	18	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Końskich.

Tabela 60. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie gminy Radoszyce w latach 2020 – 2022

Rodzaj usługi	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających z usług w latach:			w tym liczba osób samotnie gospodarujących		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia						
interwencje i pomoc w życiu w rodzinie	0	0	0	0	0	0
pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	0	0	0	0	0	0
wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0	0	0	0
pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi	0	0	0	0	0	0
pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia	0	0	0	0	0	0
pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych	0	0	0	0	0	0
uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych	0	0	0	0	0	0
pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece	0	0	0	0	0	0
pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania	0	0	0	0	0	0
w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny	0	0	0	0	0	0
pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia	0	0	0	0	0	0
pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych	0	0	0	0	0	0
rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii	5	5	7	0	0	0

współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych	4	3	5	0	0	0
pomoc mieszkaniowa, w tym:						
w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat	0	0	0	0	0	0
w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,	0	0	0	0	0	0
kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu	0	0	0	0	0	0
zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (z późn. zm.)	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Radoszycach.

Tabela 61. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie gminy Stąporków w latach 2020 – 2022

Rodzaj usługi	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających z usług w latach:			w tym liczba osób samotnie gospodarujących		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia						
interwencje i pomoc w życiu w rodzinie	0	0	0	0	0	0
pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	0	0	0	0	0	0
wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0	0	0	0
pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi	0	0	0	0	0	0
pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia	0	0	0	0	0	0
pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych	0	0	0	0	0	0
uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych	0	0	0	0	0	0
pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece	0	0	0	0	0	0
pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania	0	0	0	0	0	0
w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny	0	0	0	0	0	0
pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia	0	0	0	0	0	0
pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych	0	0	0	0	0	0
rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii	0	0	1	0	0	0
współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych	0	0	1	0	0	0
pomoc mieszkaniowa, w tym:	0	0	0	0	0	0
w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat	0	0	0	0	0	0

w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,	0	0	0	0	0	0
kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu	0	0	0	0	0	0
zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (z późn. zm.)	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Stąporkowie.

Z danych zawartych w powyższych tabelach wynika, że na terenie gminy Końskie, dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane są głównie usługi pielęgnacyjne, mające za zadanie wspierać proces leczenia (pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece, pilnowanie przyjmowania leków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny, pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych) oraz usługi mające na celu pomoc w zapewnieniu dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych. W kilku przypadkach ośrodek udzielał wsparcia w uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Gmina Radoszyce realizowała wyłącznie usługi specjalistyczne polegające na finansowaniu rehabilitacji fizycznej i usprawnianiu zaburzonych funkcji organizmu, zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii oraz usługi wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjnoterapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze wsparcia. Gmina Stąporków rozpoczęła realizację ww. usług w roku 2022. Jedna osoba została objęta wsparciem polegającym na współpracy ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do aktywizacji.

Ogólna liczba osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu koneckiego objęta specjalistycznymi usługami opiekuńczymi jest niewielka (rok 2020 – 36 osób, rok 2021 – 35 osób, rok 2022 – 43 osoby). Wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi korzystającymi z tego typu usług w roku 2022 w stosunku do dwóch poprzednich lat wyniósł około 20% i związany był ze zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi pielęgnacyjne wspierające proces leczenia, wzrostem zapotrzebowania na usługi z zakresu rehabilitacji ruchowej i fizjoterapii oraz

z koniecznością zapewnienia dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

Z pozyskanych informacji wynika, że na terenie powiatu nie są realizowane usługi związane ze świadczeniem pomocy mieszkaniowej (pomoc w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat, w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw).

Tylko dwie z ośmiu gmin z terenu powiatu koneckiego realizują program pn. „Opieka wytchnieniowa" skierowany do osób sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 62. Liczba osób korzystających z programu pn. „Opieka wytchnieniowa" z podziałem na opiekunów dla dzieci i osób dorosłych

Gmina	Lata	Liczba opiekunów w podziale na:	
		opiekun dzieci	opiekun osób dorosłych
Końskie	2020	0	0
	2021	0	0
	2022	9	5
Radoszyce	2020	0	0
	2021	1	2
	2022	2	4

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

W gminie Końskie program pn. „Opieka wytchnieniowa" w okresie poddanym analizie realizowany był tylko w roku 2022 i wówczas skorzystało z niego 9 opiekunów dzieci oraz 5 opiekunów osób dorosłych. W gminie Radoszyce z programu tego w latach 2021 – 2022 skorzystało łącznie 3 opiekunów dzieci i 6 opiekunów osób dorosłych.

Osobom z zaburzeniami psychicznymi, wymagającym całodobowej opieki, nie mogącym samodzielnie funkcjonować, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Tabela 63. Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej z powodu zaburzeń psychicznych w latach 2020 – 2022

Gmina	Liczba osób skierowanych do domu pomocy społecznej z powodu zaburzeń psychicznych w latach:		
	2020	2021	2022
Końskie	11	12	6
Stąporków	4	2	0
Radoszyce	0	1	0
Fałków	0	0	0
Gowarczów	0	0	1
Ruda Maleniecka	0	1	0
Słupia	2	0	0
Smyków	0	1	0
RAZEM	17	17	7

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w roku 2022 łączna liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej z powodu zaburzeń psychicznych w powiecie koneckim spadła o 59% w stosunku do poprzednich analizowanych lat. Spośród ośmiu gmin powiatu, w roku 2022 skierowania wydały tylko dwie gminy: Końskie i Gowarczów.

Zasoby instytucjonalne i kadrowe dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu koneckiego

W ramach systemu ochrony zdrowia, do osób z zaburzeniami psychicznymi są skierowane formy wsparcia ambulatoryjnego, środowiskowego, dziennego oraz stacjonarnego. Na terenie powiatu koneckiego w zakresie systemu świadczeń ambulatoryjnych działa jedna Poradnia Zdrowia Psychicznego przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Końskich oraz od niedawna - Centrum Zdrowia Psychicznego.

Liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu koneckiego, objętych świadczeniami Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2020 – 2022, obrazuje poniższa tabela.

Tabela 64. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu koneckiego, objętych świadczeniami Poradni Zdrowia Psychicznego w Końskich w latach 2020 – 2022

Nazwa wskaźnika	Lata					
	2020		2021		2022	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Ogólna liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń poradni	993	662	675	435	736	424
w tym: osoby korzystające po raz pierwszy ze świadczeń poradni	214	125	226	143	98	55

Źródło: dane Zakładu Opieki Zdrowotnej w Końskich.

Analiza danych dotyczących liczby osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń poradni, z uwzględnieniem płci pacjentów, pozwala stwierdzić, że większość (w przybliżeniu 61%) stanowią kobiety. Prawidłowość tą można interpretować jako efekt odmiennych wzorców psychospołecznego funkcjonowania kobiet i mężczyzn, obejmujących normy przyzwalające na poszukiwanie pomocy w trudnych sytuacjach przez kobiety oraz nakazujące samodzielne radzenie sobie z trudnościami przez mężczyzn.

W 2021 roku widoczny jest spadek ogólnej liczby osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń Poradni Zdrowia Psychicznego przy ZOZ w Końskich w stosunku

do 2020 roku (33%). Jest to głównie efekt ograniczenia funkcjonowania poradni specjalistycznych w okresie pandemii Covid-19. W Roku 2022 zauważalny jest niewielki wzrost liczby pacjentów poradni (o 4,5%). Analizując dane odnoszące się do liczby osób korzystających ze świadczeń poradni po raz pierwszy obserwuje się niewielki wzrost w roku 2021 w stosunku do roku 2020 i znaczny spadek w roku 2022 w stosunku do roku 2021 (o blisko 60%).

Z danych pozyskanych z ZOZ w Końskich wynika, że w Poradni Zdrowia Psychicznego nie ma zatrudnionej odpowiedniej liczby lekarzy specjalistów w stosunku do zgłaszanego ze strony pacjentów zapotrzebowania. Wśród barier przy realizacji świadczeń zdrowotnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ZOZ wskazuje brak wystarczających środków finansowych.

Jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej o zasięgu gminnym lub powiatowym, które zapewniają w trybie dziennym wsparcie osobom z zaburzeniami psychicznymi, a także mogą prowadzić miejsca całodobowe okresowego pobytu, są środowiskowe domy samopomocy. Na terenie powiatu koneckiego jedynym funkcjonującym ośrodkiem wsparcia, przeznaczonym dla osób dotkniętych schorzeniami psychicznymi lub niepełnosprawnością intelektualną, niewymagających leczenia szpitalnego bądź opieki stacjonarnej, jest Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Stąporkowie (typu A/B). Zapewnia on formy pomocy półstacjonarnej, takie jak: trening umiejętności życia codziennego, trening umiejętności społecznych i interepersonalnych, terapię zajęciową oraz świadczy usługi w postaci pracy socjalnej, rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej, ogólnousprawniające i związane z organizacją czasu wolnego.

Tabela 65. Liczba osób objętych wsparciem PŚDS w Stąporkowie w latach 2020-2022, w tym z zaburzeniami psychicznymi, w podziale na płeć

Lata	Liczba osób				
	ogółem	kobiety		mężczyźni	
		ogółem	w tym z zaburzeniami psychicznymi	ogółem	w tym z zaburzeniami psychicznymi
2020	37	14	4	23	7
2021	40	14	5	26	8
2022	43	17	7	26	6

Źródło: dane Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Stąporkowie.

W latach 2020-2022 zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób objętych wsparciem przez PŚDS w Stąporkowie. Wśród uczestników przeważają mężczyźni, stanowiący na koniec 2022 roku 60% ogółu podopiecznych. W związku z rotacją uczestników, liczba osób objętych wsparciem była w latach objętych analizą wyższa, niż wynikająca z decyzji Wojewody Świętokrzyskiego. Dom przeznaczony jest dla 35 osób, ale od 2013 roku zgłaszane jest

zapotrzebowanie na zwiększenie liczby miejsc i dotacji, w związku z dużym zainteresowaniem osób z niepełnosprawnościami pobytem dziennym w tego typu placówce.

Tabela 66. Liczba podopiecznych PŚDS, którzy opuścili placówkę i uzyskali zatrudnienie w zakładach pracy chronionej

Rok	Liczba osób, które opuściły placówkę	Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w zakładach pracy chronionej
2020	2	0
2021	2	0
2022	5	0

Źródło: dane Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Stąporkowie.

W latach 2020-2022 dziewięć osób opuściło PŚDS w Stąporkowie, jednak żadna z nich nie podjęła zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej.

Osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego, nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą przedstawiciela ustawowego przyjęta do domu pomocy społecznej. Domy pomocy społecznej są jednostkami organizacyjnymi, które zapewniają całodobową opiekę oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych i religijnych.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej: Dom Pomocy Społecznej „Cichy Zakątek" w Końskich oraz Dom Pomocy Społecznej „Etola" w Rudzie Pilczyckiej. Placówką stacjonarną przeznaczoną dla osób przewlekle psychicznie chorych jest jedynie DPS w Końskich.

Tabela 67. Liczba mieszkańców DPS w Końskich z zaburzeniami psychicznymi, w podziale na płeć w latach 2020-2022

Lata	Liczba osób	
	kobiety	mężczyźni
2020	46	112
2021	42	119
2022	44	115

Źródło: dane domów pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że przeważającą liczbę mieszkańców DPS w Końskich z zaburzeniami psychicznymi stanowią mężczyźni, których odsetek wynosił: w roku 2020 – 70,9%, w roku 2021 – 73,9%, a w roku 2022 – 72,3%.

Istotnym elementem systemu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi są dobrze wykwalifikowane kadry. Jak wynika z poniższej tabeli, na terenie powiatu koneckiego tylko trzy z ośmiu gmin wykazały zatrudnienie w swoich jednostkach osób posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie, świadczących specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami

psychicznymi. Usługi takie mogą świadczyć osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty. Dodatkowym warunkiem jest posiadanie przez te osoby co najmniej półrocznego stażu w szpitalu psychiatrycznym, jednostce organizacyjnej pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, placówce terapii lub placówce oświatowej, do której uczęszczają dzieci z zaburzeniami rozwoju lub upośledzeniem umysłowym, ośrodku terapeutyczno-edukacyjno-wychowawczym lub zakładzie rehabilitacji. W uzasadnionych przypadkach specjalistyczne usługi mogą być świadczone przez osoby, które podnoszą wyżej wymienione kwalifikacje zawodowe, ale posiadają przynajmniej roczny staż w placówkach dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Osoby świadczące usługi specjalistyczne muszą też posiadać udokumentowane przeszkolenie w zakresie prowadzenia treningów umiejętności społecznych.

Tabela 68. Liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej w powiecie koneckim, posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie, świadczących specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2022

Gmina	Liczba osób zatrudnionych w latach:		
	2020	2021	2022
Końskie	12	16	16
Stąporków	0	0	0
Radoszyce	2	2	3
Fałków	2	3	2
Smyków	0	0	0
Słupia	0	0	0
Ruda Maleniecka	0	0	0
Gowarczów	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego.

W latach 2020 – 2022 na terenie powiatu koneckiego nie funkcjonowały kluby samopomocy. Nie było również mieszkań wspomaganych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

3. Diagnoza w zakresie potrzeb mieszkańców powiatu

3.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością

W związku z obserwowanym wzrostem problemów w rodzinach, co znajduje odzwierciedlenie w diagnozie problemów w zakresie wsparcia dziecka i rodziny oraz analizie zasobów środowiskowych, należy zintensyfikować działania na rzecz tej grupy osób. W związku z powyższym wśród głównych potrzeb tej grupy należy wymienić:

- podjęcie działań na rzecz usprawnienia współpracy między instytucjami działającymi w obszarze wsparcia dziecka i rodziny,
- wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez organizację szkoleń/warsztatów podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, świadczenie specjalistycznego poradnictwa adekwatnego do potrzeb,
- rozszerzenie oferowanego wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz pozostałych wychowanków rodzin zastępczych poprzez organizowanie zajęć edukacyjnych, zajęć podnoszących kompetencje zawodowe i kondycję zdrowotną, przy udziale wolontariuszy,
- utworzenie mieszkania chronionego dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- utworzenie co najmniej jednej zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- zintensyfikowanie działań mających na celu pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze,
- zapewnienia pomocy psychoterapeutycznej/terapeutycznej dla rodzin zastępczych i wychowanków pieczy zastępczej,
- zwiększenie nakładów finansowych na podnoszenie kwalifikacji kadry PCPR w Końskich w zakresie wsparcia i terapii rodzin.

3.2. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób bezdomnych

Analiza potrzeb osób w kryzysie bezdomności, przebywających na terenie powiatu koneckiego pozwala stwierdzić, że powyższa grupa wymaga wsparcia specjalistycznego, tj. konsultacji medycznych, w tym psychiatrycznych, poradnictwa psychologicznego, prawnego, wsparcia w zakresie terapii uzależnień.

Przyznawanie świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych, w tym kierowanie do całodobowych ośrodków wsparcia, należy do zadań gmin i realizowane jest przez ośrodki pomocy społecznej działające na terenie powiatu koneckiego.

3.3. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy problemów osób z niepełnosprawnościami oraz analizy zasobów środowiskowych w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu koneckiego, zdefiniowane zostały następujące potrzeby:

- utworzenie co najmniej jednego mieszkania chronionego,
- utworzenie placówki wsparcia dziennego umożliwiającej organizację czasu wolnego, w tym aktywizację i integrację ze środowiskiem lokalnym osób z niepełnosprawnością z terenu poszczególnych gmin w powiecie,
- zwiększenie dostępności osobom niepełnosprawnym do usług świadczonych przez ośrodki wsparcia dziennego poza miejscem zamieszkania (np. usługa transportowa i wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej),
- umożliwienie skorzystania ze wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej,
- zapewnienie dostępu do usług informacyjno–doradczych, szkoleniowych, psychologiczno – terapeutycznych, itp. dla opiekunów osób z niepełnosprawnością,
- umożliwienie dostępu do skorzystania z usług rehabilitacyjnych świadczonych w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnościami,
- umożliwienie dostępu do działań reintegracyjnych dla osób z niepełnosprawnością, poprzez utworzenie Centrum Integracji Społecznej i Klubu Integracji Społecznej,
- umożliwienie skorzystania z formy wsparcia w postaci teleopieki,
- zwiększenie zaangażowania wolontariuszy w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnością,
- zwiększenie nakładów finansowych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, a także na dodatkowe programy adresowane do osób niepełnosprawnych, w tym „Aktywny samorząd" i program „Dostępność +".
- zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, poprzez stworzenie warunków do rozwoju rynku pracy dla takich osób.

Niektóre z powyższych działań należą do kompetencji gmin i mogą być realizowane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego.

3.4. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób starszych

Po dokonaniu diagnozy problemów społecznych oraz analizie zasobów środowiskowych (infrastruktury i zasobów ludzkich) w zakresie wsparcia osób starszych z terenu powiatu koneckiego zaobserwowano potrzeby mieszkańców w zakresie profilaktyki i wsparcia w kryzysie. W zakresie profilaktyki:

- wspieranie aktywności seniorów, m.in. poprzez ułatwienie dostępu do usług świadczonych przez instytucje kultury, rekreacji i edukacji,
- wspomaganie rozwoju podmiotów zrzeszających osoby starsze,
- realizowanie programów skierowanych do seniorów, niwelujących deficyty ekonomiczne tej grupy osób,
- upowszechnianie zrównoważonego wizerunku seniorów jako kategorii osób, które są zarówno odbiorcami wsparcia (osoby niesamodzielne), jak i jego dawcami (sprawowanie opieki nad wnukami, czy też nad swoimi sędziwymi rodzicami, samopomoc sąsiedzka),
- prowadzenie na poziomie powiatu stałego monitoringu sytuacji demograficznej oraz działań prowadzonych na rzecz osób starszych,
- rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych,
- wspieranie rodzin pełniących funkcje opiekuńcze nad seniorami,
- dostosowanie systemu wsparcia osób starszych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, m.in. poprzez rozwój dobrej jakości i przystępnych cenowo usług opiekuńczych świadczonych w środowisku zamieszkania przez profesjonalnie przygotowany personel,
- rozwijanie klubów samopomocy (w tym klubów seniora), mieszkań wspomaganych, dziennych domów pomocy, gospodarstw opiekuńczych oraz rodzinnych domów pomocy,
- rozwój alternatywnych form wsparcia, takich jak usługi sąsiedzkie czy teleopieka,
- rozwój działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych, w środowiskach lokalnych,
- wsparcie opiekunów osób starszych wymagających intensywnej opieki/chorych, m.in. przez rozwój opieki wytchnieniowej, w tym placówek środowiskowych oraz instytucji całodobowej opieki krótkoterminowej,
- działania na rzecz ukazania roli osób starszych w przekazywaniu wartości, tradycji i doświadczenia życiowego dla młodego pokolenia oraz znaczenia seniorów dla odnowy demograficznej, np. pogadanki i akcje profilaktyczne.

Wsparcie osób starszych w kryzysie:

- zapewnienie szerszego rozwoju opieki środowiskowej poprzez koordynację usług zdrowotnych i społecznych,
- utrzymanie poziomu zasobów instytucji opieki całodobowej na poziomie niezbędnym i adekwatnym do liczby osób, których stan zdrowia i sytuacja rodzinna uniemożliwiają zapewnienie jej w środowisku zamieszkania. Skierowanie osoby do instytucji całodobowej powinno być ostatnim, najmniej pożądanym, ogniwem wsparcia,
- dostosowanie systemu opieki długoterminowej do stale rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa.

Większość z powyższych działań należy do zadań gmin i realizowane jest przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego.

3.5. Diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi

Jednym z warunków rozwoju psychiatrycznej opieki zdrowotnej w Polsce jest podjęcie wyzwań w dziedzinie ochrony zdrowia psychicznego adekwatnie do skali potrzeb.

Zaliczenie ochrony zdrowia psychicznego do priorytetowych zadań polityki zdrowotnej i społecznej państwa, podjęcie deinstytucjonalizacji psychiatrycznej opieki zdrowotnej, tj. odchodzenie od opieki instytucjonalnej na rzecz usług społecznych bazujących na zasobach lokalnej społeczności, wspieranej w tym zakresie przez różne instytucje publiczne, powinny stanowić jeden z podstawowych zadań samorządów lokalnych.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu koneckiego mogą korzystać z dwóch rodzajów wsparcia: systemu opieki zdrowotnej oraz systemu pomocy społecznej. W ramach wsparcia zdrowotnego osoby mogą skorzystać z psychiatrycznej opieki zdrowotnej świadczonej w warunkach ambulatoryjnych. W przypadku świadczeń usługowych pomocy społecznej osoby te mogą skorzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych, usług świadczonych w środowiskowym domu samopomocy. Wsparcie oferowane jest również w ramach systemu wsparcia wynikającego z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością.

Na terenie powiatu koneckiego brak jest natomiast usług typu opiekuńczego świadczonych w mieszkaniach chronionych/wspomaganych o profilach adekwatnych do problemów zdrowotnych ich użytkowników.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi są obejmowane również wsparciem finansowym. Są to świadczenia z pomocy społecznej (zasiłki na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych). Niska jest natomiast liczba świadczonych tzw. usług odciążeniowych, wytchnieniowych dla opiekunów w ramach programów rządowych lub w ramach projektów finansowanych ze środków wspólnotowych UE.

Aby sprawnie przeprowadzić proces deinstytucjonalizacji usług świadczonych dla tej grupy odbiorców, istotne jest podjęcie następujących działań:

- profilaktyka mająca na celu wzmocnienie i edukację lokalnej społeczności w zakresie zdrowia psychicznego oraz zapobieganie stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi,
- podnoszenie kwalifikacji kadr w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz m. in. w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację usług społecznych i zdrowotnych dla tej grupy osób,
- zapobieganie przemocy i szkodliwemu działaniu substancji psychoaktywnych,
- wspieranie rodzin pełniących funkcje opiekuńcze nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, m.in. przez rozwój opieki wytchnieniowej, prowadzenie grup samopomocowych, asystentury osób z niepełnosprawnością, rozwój ośrodków wsparcia,
- rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych,
- rozwój dziennych form pobytu typu ŚDS oraz monitoring zapotrzebowania na pobyt w ŚDS wśród przyszłych absolwentów szkolnictwa specjalnego,
- rozwój usług wsparcia wynikających z: ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o zatrudnieniu socjalnym, ustawy o spółdzielniach socjalnych,
- realizacja programów usamodzielniających i prozatrudnieniowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- upowszechnianie usług tzw. asystentów zdrowienia.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W związku z przeprowadzoną diagnozą problemów społecznych występujących na terenie powiatu koneckiego oraz analizą danych statystycznych w tym zakresie, zdefiniowane zostały następujące cele ogólne i szczegółowe oraz działania skierowane do poszczególnych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie kompetencji powiatu. Niektóre ze zdiagnozowanych potrzeb są zadaniami gmin, dlatego nie zostały uwzględnione w części programowej opracowanego *Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na Terenie Powiatu Koneckiego na Lata 2023-2027.*

OBSZAR 1. Wsparcie dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością – cele, działania i wskaźniki

CEL OGÓLNY 1.: Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz poprawa funkcjonowania rodzin z terenu powiatu koneckiego

***Cel szczegółowy 1.1.* Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej**

Działanie 1.1.1 Organizacja corocznie „Dnia rodzicielstwa zastępczego”							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
raz w roku w latach 2022-2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki rządowe.	30 000 x 5 lat = 150 000	- Starostwo Powiatowe, - urzędy gmin, - ops-y, - PŚDS, - OSW, - placówki rodzinne, - WPPDiR, - PPP,	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba zorganizowanych kampanii	1	4

			- wolontariusze				
Działanie 1.1.2. Promocja pieczy zastępczej poprzez kolportaż ulotek, plakatów, broszur, banerów, publikację artykułów w lokalnej prasie, spotów audiowizualnych, itp.							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
styczeń 2023 – grudzień 2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki rządowe.	6 000 x 5 lat = 30 000	- Starostwo Powiatowe, - urzędy gmin, - lokalne media, - ops-y, - PPP.	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba udostępnionych materiałów promujących rodzinną pieczę zastępczą (ulotki, plakaty, banery, broszury)	3000 szt.	6000 szt.
					- liczba opublikowanych w lokalnej prasie artykułów promujących rodzinną pieczę zastępczą	2 szt.	8 szt.
					- liczba wyemitowanych spotów reklamowych promujących rodzinną pieczę zastępczą	2 szt.	4 szt.

Działanie 1.1.3. Kwalifikacja kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze, zawodowe rodziny zastępcze i do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkolenie programem PRIDE							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
luty 2023-grudzień 2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki rządowe	20 000 x 5 lat = 80 000	- specjaliści (psycholog, pedagog)	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	1	4
Działanie 1.1.4. Utworzenie zawodowej rodziny zastępczej oraz zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
lata 2025-2027 rok 2027	- środki własne	50 000 x 3 lata = 150 000 (wynagrodzenie zawodowej rodziny zastępczej) 5 200 x 12 m-cy = 62 400 (wynagrodzenie zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję	- sądy	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba zawodowych rodzin zastępczych - liczba zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	0 0	1 1

		pogotowia rodzinnego)					

Cel szczegółowy 1.2. **Poprawa współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze wsparcia dziecka i rodziny, w tym dziecka z niepełnosprawnością**

Działanie 1.2.1. Organizacja spotkań mających na celu wypracowanie zasad współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz dziecka i rodziny							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
II półrocze 2023 do grudzień 2027	- środki własne	500 zł. x 5 spotkań = 2 500	- ops-y, - sądy, - policja, - placówki oświatowe, - kuratorzy, - PPP, - placówki rodzinne, - WPPDiR - ZOZ Końskie	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba zorganizowanych spotkań mających na celu wypracowanie zasad współpracy - liczba instytucji zaangażowanych we współpracę międzyinstytucjonalną	0 0	5 20

Cel szczegółowy 1.3. **Utworzenie bazy mieszkalnictwa chronionego**

Działanie 1.3.1. Zakup minimum jednego lokalu na potrzeby utworzenia mieszkania chronionego dla osób opuszczających pieczę zastępczą							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
rok 2023	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE)	310 000 (zakup lokalu) 60 000 (remont lokalu) 30 000 (wyposażenie lokalu).	Starostwo Powiatowe	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba zakupionych lokali na potrzeby utworzenia mieszkania chronionego	0	1
Działanie 1.3.2. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej poprzez skierowanie do mieszkania chronionego.							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
III kwartał 2023 do grudzień 2027	- środki własne, - odpłatność mieszkańców	1500 x 52 miesiące = 78 000	- placówki rodzinne, - rodziny zastępcze.	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci umieszczenia w mieszkaniu chronionym	0	10

Cel szczegółowy 1.4. **Kompensowanie braków edukacyjnych oraz nabywanie nowych umiejętności zawodowych przez wychowanków pieczy zastępczej**

Działanie 1.4.1. Zorganizowanie i finansowanie korepetycji według indywidualnych potrzeb.							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
IV kwartał 2022 r. do III kwartał 2023 r.	- środki zewnętrzne (UE).	67 200	- placówki rodzinne, - WPPDiR, - wykonawcy realizujący usługę zajęć edukacyjnych	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób biorących udział w korepetycjach według indywidualnych potrzeb	0	20
I kwartał 2024 r. do IV kwartału 2027 r.	- środki własne powiatu	10 000	wolontariusze, Regionalne Centrum Wolontariatu w Kielcach	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób korzystających z pomocy wolontariuszy	0	10
Działanie 1.4.2. Organizacja kursów według indywidualnych potrzeb							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
I, II, III kwartał 2023 r.	- środki zewnętrzne (UE).	22 500	- placówki rodzinne, - WPPDiR, - wykonawcy realizujący	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób uczestniczących w kursach zawodowych	0	15

			usługę zajęć edukacyjnych				

Cel szczegółowy 1.5. **Rozwój działań profilaktycznych i terapeutycznych dla rodzin**

Działanie 1.5.1. Zaangażowanie psychoterapeuty/terapeuty rodzin							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2025-2027	- środki własne, - środki zewnętrzne (UE, NGO itp.).	3 600 x 36 miesięcy = 129 600	- PPP	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba zaangażowanych psychoterapeutów /terapeutów rodzin	0	1
Działanie 1.5.2. Podnoszenie kwalifikacji kadry PCPR z zakresu wsparcia i terapii rodzin poprzez udział w szkoleniach, kursach, warsztatach itp.							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki własne, - środki PUP.	40 000 x 4 lata = 160 000	- NGO, - osoby z odpowiednimi kwalifikacjami (specjaliści), - uczelnie wyższe.	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba pracowników PCPR którzy podnieśli kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, kursach psychoterapii/ z zakresu wsparcia i terapii rodzin	0	1

Cel szczegółowy 1.6. **Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin**

Działanie 1.6.1. Zorganizowanie szkoleń wzmacniających kompetencje opiekuńczo - wychowawcze dla rodzin zastępczych							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
od marca 2023 r. do grudnia 2027 r.	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, NGO itp.).	- 12 000 x 5 lat = 60 000	- OPS-y, - NGO, - PPP. - psycholodzy, - pedagodzy.	- Powiat konecki/PCPR	- liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin zastępczych	1	4
Działanie 1.6.1. Zorganizowanie szkoleń wzmacniających kompetencje opiekuńczo - wychowawcze dla rodzin naturalnych							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
rok 2026 rok 2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, NGO itp.).	12 000 x 2 24 000	- ops-y, - kuratorzy społeczni i zawodowi	- Powiat konecki/PCPR	- liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin naturalnych	0	2

OBSZAR 2. Wsparcie osób w kryzysie bezdomności – cele, działania i wskaźniki

CEL OGÓLNY 2.: Wsparcie osób w procesie wychodzenia z bezdomności

Cel szczegółowy 2.1. **Udzielanie poradnictwa specjalistycznego**

Działanie 2.1.1. Wsparcie specjalistyczne (psycholog, prawnik, terapeuta uzależnień) dla osób w kryzysie bezdomności							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
2024 - 2027	- środki własne powiatu - środki zewnętrzne (UE, rządowe)	48 miesięcy x 4 godz. = 192 godz. x 150,00 = 28 800	- ops-y - policja, - straż miejska	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób w kryzysie bezdomności objętych wsparciem	0	10 osób

Cel szczegółowy 2.2. **Podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji pomocy społecznej w zakresie wspierania osób w kryzysie bezdomności**

Działanie 2.2.1. Uczestnictwo w warsztatach i szkoleniach z zakresu wspierania osób w kryzysie bezdomności							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki własne, - środki PUP.	5 000 x 4 lata = 20 000	- NGO, - osoby z odpowiednimi kwalifikacjami (specjaliści), - uczelnie wyższe.	Powiat Konecki / PCPR w Końskich	- liczba pracowników instytucji pomocy społecznej, którzy podnieśli kwalifikacje w zakresie wsparcia w kryzysie bezdomności	0	15

OBSZAR 3. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami – cele, działania i wskaźniki

CEL OGÓLNY 3.: Zwiększenie zakresu świadczonych usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych, aktywizacja społeczno - zawodowa oraz zwiększenie dostępności informacyjno - komunikacyjnej i architektonicznej dla osób z niepełnosprawnością z terenu powiatu koneckiego

Cel szczegółowy 3.1. **Rozwój lokalnych usług wsparcia dla osób z niepełnosprawnością**

Działanie 3.1.1. Zakup minimum jednego lokalu na potrzeby utworzenia mieszkania chronionego dla osób niepełnosprawnych przebywających w placówkach całodobowych							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
rok 2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, rządowe) - środki PFRON	400 000 (zakup lokalu) 150 000 (remont lokalu) 100 000 (wyposażenie lokalu)	Starostwo Powiatowe	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba zakupionych lokali na potrzeby utworzenia mieszkania chronionego	0	1

Działanie 3.1.2. Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Rok 2024	- środki własne powiatu - środki zewnętrzne (UE, rządowe) - środki PFRON	2400 godz. x 35,50 = 85 200 00	- ops-y - PŚDS - WTZ	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba opiekunów osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem	0	10
Działanie 3.1.3. Wsparcie specjalistyczne (psycholog, prawnik, terapeuta uzależnień) dla osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów.							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
2024 - 2027	- środki własne powiatu - środki zewnętrzne (UE, rządowe)	48 miesięcy x 4 godz. = 192 godz. x 150,00 = 28 800	- ops-y - PŚDS - WTZ - ZAZ - NGO	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów objętych wsparciem	0	80 osób
Działanie 3.1.4. Udzielanie wsparcia w zakresie dofinansowań do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
2022 - 2027	- środki PFRON	2 400 000,00 x 6 lat = 14 400 000,00	- Starostwo Powiatowe, - PUP, - WTZ	Starostwo Powiatowe, PCPR	- liczba pozytywie rozpatrzonych wniosków	759	3795

				w Końskich, WTZ, PUP			

Działanie 3.1.5. Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki własne powiatu i gmin, - środki PFRON	10 000 x 4 lata = 40 000	Starostwo Powiatowe, gminy,	powiat konecki /PCPR w Końskich ops-y/urzędy gmin	- liczba dostosowanych stron internetowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	10

OBSZAR 4. Wsparcie osób starszych – cele, działania i wskaźniki

CEL OGÓLNY 4.: Poprawa funkcjonowania osób starszych na terenie powiatu koneckiego

Cel szczegółowy 4.1. **Rozwój wsparcia osób starszych poprzez uruchomienie specjalistycznej opieki medycznej dla osób starszych**

Działanie 4.1.1. Uruchomienie poradni geriatrycznej w ZOZ Końskie							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
rok 2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE, NFZ)	500 000,00	powiat konecki ZOZ Końskie NFZ	powiat konecki/ ZOZ Końskie	- liczba uruchomionych poradni	0	1

Cel szczegółowy 4.2. **Rozwój lokalnych usług wsparcia dla osób starszych i ich rodzin**

Działanie 4.2.1. Wsparcie specjalistyczne (psycholog, prawnik, terapeuta uzależnień) dla osób starszych i ich rodzin							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
2023 - 2027	- środki własne powiatu - środki zewnętrzne (UE, rządowe)	52 miesięcy x 4 godz. = 208 godz. x 150,00 = 31 200	- ops-y - NGO	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób starszych i ich rodzin objętych wsparciem	10	100 osób

Cel szczegółowy 4.3. **Rozwój kompetencji pracowników instytucji pomocy społecznej w zakresie obsługi seniorów**

Działanie 4.3.1. Szkolenie kadr instytucji pomocy społecznej w zakresie wsparcia i obsługi osób starszych							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki własne, - środki PUP.	5 000 x 4 lata = 20 000	- NGO, - osoby z odpowiednimi kwalifikacjami (specjaliści), - uczelnie wyższe.	Powiat Konecki / PCPR w Końskich	- liczba pracowników instytucji pomocy społecznej, którzy podnieśli kwalifikacje w zakresie wsparcia i obsługi seniorów	0	15

Działanie 4.3.2. Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób starszych w instytucjach pomocowych i urzędach							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki własne powiatu i gmin,	10 000 x 4 lata = 40 000	Starostwo Powiatowe, gminy,	powiat konecki /PCPR w Końskich ops-y/urzędy gmin	- liczba dostosowanych stron internetowych do potrzeb osób starszych	0	10

OBSZAR 5. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi – cele, działania i wskaźniki

CEL OGÓLNY 5.: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wsparcia niezbędnego do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Cel szczegółowy 5.1. **Rozwój działań profilaktycznych oraz edukacja społeczności lokalnej w zakresie zdrowia psychicznego**

Działanie 5.1.1. Zorganizowanie kampanii profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego oraz zapobiegających stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
rok 2024 - 2027	- środki własne powiatu, - środki zewnętrzne (UE)	8 000 x 4 lata = 32 000,00	Starostwo Powiatowe w Końskich, PSSE w Końskich, ZOZ Końskie, placówki oświatowe, Centrum Zdrowia Psychicznego	powiat konecki/ PCPR Końskie	- liczba zorganizowanych kampanii	0	4

Cel szczegółowy 5.2. **Rozwój dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**

Działanie 5.2.1. Zwiększenie liczby miejsc w Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy i podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dotacji							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki własne powiatu - dotacja rządowa	2.000 na jednego uczestnika 10 000 x 4 40 000,00	-powiat konecki - PCPR	powiat konecki/ PŚDS w Stąporkowie	- liczba zwiększonych miejsc	0	5

Cel szczegółowy 5.3. **Rozwój kompetencji pracowników instytucji pomocy społecznej w zakresie wsparcia i obsługi osób z zaburzeniami psychicznymi**

Działanie 5.3.1. Szkolenie kadr instytucji pomocy społecznej w zakresie wsparcia i obsługi osób z zaburzeniami psychicznymi							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki zewnętrzne (UE, NGO itp.), - środki własne, - środki PUP.	5 000 x 4 lata = 20 000	- NGO, - osoby z odpowiednimi kwalifikacjami (specjaliści), - uczelnie wyższe.	Powiat Konecki / PCPR w Końskich	- liczba pracowników instytucji pomocy społecznej, którzy podnieśli kwalifikacje w zakresie wsparcia i obsługi seniorów	0	15

Cel szczegółowy 5.4. **Rozwój lokalnych usług wsparcia dla opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi**

Działanie 5.4.2. Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z zaburzeniami psychicznymi							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
Lata 2024-2027	- środki własne powiatu - środki zewnętrzne (UE, rządowe) - środki PFRON	2400 godz. x 35,50 = 85 200 00	- ops-y - PŚDS - WTZ	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem	0	10
Działanie 5.4.3. Wsparcie specjalistyczne (psycholog, prawnik, terapeuta uzależnień) dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin							
Termin realizacji	**Źródła finansowania**	**Szacowany budżet (w zł)**	**Partnerzy**	**Odpowiedzialni**	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa (do końca 2027)**
2024 - 2027	- środki własne powiatu - środki zewnętrzne (UE, rządowe)	48 miesięcy x 2 godz. = 96 godz. x 150,00 = 14 400,00	- Starostwo Powiatowe w Końskich - ops-y - NGO	powiat konecki/ PCPR w Końskich	- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin objętych wsparciem	0	30 osób

III. MONITORING

Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych oraz jakościowych, dotyczących prowadzonych działań, zarówno w aspekcie finansowym jak i rzeczowym.

Monitoring jest procesem ciągłym, odbywającym się przez cały okres wdrażania planu. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji zaplanowanych działań z wytyczonymi celami. Pośrednio, wykorzystywany jest także do bieżącego wykrywania potencjalnych nieprawidłowości i ich korygowania.

Monitorowanie *Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na Terenie Powiatu Koneckiego na lata 2023-2027* odbywać się będzie corocznie, na podstawie dokumentacji gromadzonej przez powołany zarządzeniem Dyrektora PCPR w Końskich, Zespół pracowników. Zebrane informacje dotyczące realizacji założonych w *Planie* celów i osiągniętych wartości wskaźników będą zawarte w corocznym merytorycznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Lokalny Plan DI wskazuje przede wszystkim kierunki działań w sferze polityki społecznej, które mają służyć zwiększeniu liczby usług świadczonych w środowisku lokalnym na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Realizacja wybranych działań będzie przybierała zróżnicowaną formę i często będzie wymagała partnerstwa z innymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty i służb mundurowych, co spowoduje wyższy profesjonalizm świadczonych usług i podniesie ich standard.

IV. SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności w powiecie koneckim (dane GUS – stan na dzień 31.12.2021 r.) w podziale na płeć.
Tabela 2. Liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze w latach 2020-2022.
Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego, w podziale na rodzaje i liczbę dzieci w nich umieszczonych w latach 2020-2022.
Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2020-2022 dla osób poniżej 16 roku życia w podziale na wiek i płeć.
Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń wg. stopnia, wieku i płci w latach 2020 – 2022 (osoby powyżej 16 roku życia).
Tabela 6. Liczba interwencji straży miejskiej i policji wobec osób bezdomnych w latach 2020-2022.
Tabela 7. Liczba konsultacji na SOR osób w wieku 60+, 65+ w latach 2020 – 2022.
Tabela 8. Liczba konsultacji w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej osób w wieku 60+, 65+ w latach 2020 – 2022.
Tabela 9. Liczba pacjentów w wieku 60 lat i więcej hospitalizowanych w ZOZ Końskie w latach 2020-2022.
Tabela 10. Liczba pacjentów w wieku 60 lat i więcej korzystających z poradni specjalistycznych w ZOZ Końskie w latach 2020-2022.
Tabela 11. Liczba osób starszych z Powiatu Koneckiego pozostających pod opieką POZ.
Tabela 12. Liczba wizyt domowych lekarza i pielęgniarki środowiskowej POZ u osób starszych pozostających pod opieką POZ w latach 2020-2022.
Tabela 13. Liczba wydanych orzeczeń wg. przyczyn niepełnosprawności, tj. z powodu upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych dla osób przed 16 r. ż w latach 2020 – 2022.
Tabela 14. Liczba wydanych orzeczeń wg. przyczyn niepełnosprawności, tj. z powodu upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych dla osób powyżej 16 r. ż w latach 2020 – 2022.
Tabela 15. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022.
Tabela 16. Szkolenia PRIDE dla kandydatów na rodziców zastępczych, zrealizowanych w latach 2020-2022.
Tabela 17. Liczba wydanych opinii dot. predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, na zlecenie sądu w latach 2020-2022.
Tabela 18. Liczba porad udzielonych rodzinom zastępczym w latach 2020-2022.
Tabela 19. Liczba ocen rodzin zastępczych wydanych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w latach 2020-2022.
Tabela 20. Liczba sporządzonych pozwów alimentacyjnych wobec rodziców biologicznych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2022.
Tabela 21. Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, dzieci zgłoszonych do adopcji oraz dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych w latach 2020-2022.

Tabela 22. Wsparcie udzielane dzieciom i młodzieży przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Końskich w latach 2020-2022.
Tabela 23. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022.
Tabela 24. Liczba wychowanków, którzy opuścili placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2020-2022.
Tabela 25. Liczba placówek wsparcia dziennego na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022 oraz liczba dzieci uczestniczących w ich zajęciach.
Tabela 26. Liczba dzieci uczęszczających do OSW w Baryczy w latach 2020-2022 z podziałem na dzieci przebywające w internacie oraz liczbę uczniów, którzy zakończyli naukę w ośrodku.
Tabela 27. Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022.
Tabela 28. Liczba osób objętych wsparciem opieki wytchnieniowej w latach 2020-2022.
Tabela 29. Liczba osób objętych wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej w latach 2020-2022.
Tabela 30. Liczba asystentów osób niepełnosprawnych zatrudnionych w OPS w latach 2020-2022.
Tabela 31. Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi świadczonymi w środowisku w latach 2020-2022.
Tabela 32. Liczba uczestników WTZ w Końskich w latach 2020-2022 w podziale na gminy.
Tabela 33. Osoby oczekujące na zakwalifikowanie do uczestnictwa w WTZ w Końskich w latach 2020-2022.
Tabela 34. Koszty działalności WTZ w Końskich w latach 2020-2022.
Tabela 35. Bezrobotne osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Końskich w latach 2020-2022.
Tabela 36. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w latach 2020-2022.
Tabela 37. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2020-2022.
Tabela 38. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez PCPR w Końskich w latach 2020-2022.
Tabela 39. Pilotażowy program PFRON „Aktywny samorząd" w latach 2020-2022.
Tabela 40. Liczba osób niepełnosprawnych skierowanych do DPS w latach 2020-2022.
Tabela 41. Liczba osób niepełnosprawnych przebywających w publicznych domach pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022, z uwzględnieniem powrotów do środowiska lokalnego i utrzymywania kontaktu z rodziną.
Tabela 42. Liczba osób w wieku 60+, 65+ objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022.
Tabela 43. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających ze wsparcia finansowego OPS w latach 2020-2022.
Tabela 44. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających ze wsparcia niefinansowego OPS w latach 2020-2022.

Tabela 45. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających ze wsparcia w formie dożywiania w latach 2020-2022.
Tabela 46. Liczba osób w wieku 60+, 65+ z poszczególnych gmin, z którymi prowadzona jest praca socjalna.
Tabela 47. Wsparcie w postaci pomocy sąsiedzkiej realizowane przez OPS-y na terenie powiatu koneckiego w latach 2020 – 2022.
Tabela 48. Liczba osób w wieku 60+, 65+ doznających przemocy w rodzinie w latach 2020 – 2022.
Tabela 49. Wsparcie w postaci usług asystenckich skierowane do seniorów na terenie powiatu koneckiego w latach 2020 – 2022.
Tabela 50. Usługi w postaci opieki wytchnieniowej dla opiekunów seniorów na terenie powiatu koneckiego w latach 2020 – 2022.
Tabela 51. Liczba osób w wieku 60+, 65+ korzystających z usług opiekuńczych ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022.
Tabela 52. Liczba osób w wieku 60+, 65+ z terenu powiatu koneckiego korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2020 – 2022.
Tabela 53. Liczba seniorów korzystających z usług ośrodków wsparcia dziennego na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022.
Tabela 54. Średni miesięczny koszt (w zł) utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej na terenie powiatu koneckiego w latach 2020-2022.
Tabela 55. Liczba osób w wieku 60+, 65+ z poszczególnych gmin powiatu koneckiego, skierowanych do domów pomocy społecznej w latach 2020 – 2022.
Tabela 56. Liczba osób w wieku 60+, 65+ skierowanych do domów pomocy społecznej w latach 2020 – 2022 w podziale na typ domu.
Tabela 57. Liczba osób w wieku 60+, 65+ przebywających w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym.
Tabela 58. Liczba osób starszych korzystających ze wsparcia ZOL przy ZOZ w Końskich w latach 2020-2022.
Tabela 59. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie gminy Końskie w latach 2020 – 2022.
Tabela 60. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie gminy Radoszyce w latach 2020 – 2022.
Tabela 61. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie gminy Stąporków w latach 2020 – 2022.
Tabela 62. Liczba osób korzystających z programu pn. „Opieka wytchnieniowa" z podziałem na opiekunów dla dzieci i osób dorosłych.
Tabela 63. Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej z powodu zaburzeń psychicznych w latach 2020 – 2022.
Tabela 64. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu koneckiego, objętych świadczeniami Poradni Zdrowia Psychicznego w Końskich w latach 2020 – 2022.
Tabela 65. Liczba osób objętych wsparciem PŚDS w Stąporkowie w latach 2020-2022, w tym z zaburzeniami psychicznymi, w podziale na płeć.

Tabela 66. Liczba podopiecznych PŚDS, którzy opuścili placówkę i uzyskali zatrudnienie w zakładach pracy chronionej.

Tabela 67. Liczba mieszkańców DPS w Końskich z zaburzeniami psychicznymi, w podziale na płeć w latach 2020-2022.

Tabela 68. Liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej w powiecie koneckim, posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie, świadczących specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2022.